Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 21 (15644) | 1981 оной январиин 25, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

«Ниитын үйлэдбэриин аша үрые оролдосотой нэтэрүүгээр дээшэлүүлхэ, арадай ажахые али болохо эршэмтэйгээр эрхилһэнэй үндэһөөр тэрэнэй бүхы һалбаринуудта продукциин ба хэрэглэмжэ хангалгын шанарые һайжаруулха».

КПСС-эй ЦК-гай проектһээ.

ХОРИДОХИ ДАБААН ДАБАГДАХА

БИ — ТАБАН ЖЭЛДЭ, ТАБАН ЖЭЛ — НАМДА

Эхэ эсэгэ хоёрни мэдээ орохоһоом хойшо хони харадаг һэн. Тиимэһээ минии бүхы наһан хонин ажалтай холбоотой юм. Мүнөө үедэ 20-дохи жэлэйнгээ түл абаха гэжэ бүхы юумэеэ бэлдэжэ, бэеэ зэһэжэ байхадаа, адли ажалтай нүхэдтэеэ һанамжа, дурадхалнуудаараа хубаалдаха дурам хүрэнэ.

Республика доторнай һүүлэй жэлнүүдтэ удаа удаагаар тохёолдоһон ган гасуурай үедэ тэрээнһээ боложо тэжээл багатайгаар малай арай шамай ондо орожо байһан сагта хонишоноор хүдэлхэ гээшэ, сэдьхэлээ хэлэхэдэ, хүнгэн хэрэг бэшэ байгаа даа. Тиигээшье һаань, бэеынгээ амарые хаража, ондоо, хүнгэн ажалда орохые һэдэнгүйгөөр ябагдаал гээшэ. Зарим нэгэшүүлые шагнахадам: «Юрэдөө, үлэн хооһон хониной маарахые хаража, сэдьхэлээ үбдэжэ байнхаар, механизатор болошохо байна даа. Түмэр түдэгэ эдихэ юумэ эрихэ бэшэ, сэдьхэлдэ хүнгэн хаш»,— гэжэ хөөрэлдэдэг байгаа. Теэд нүхэдөө би шоо үзэнэ бэшэб. Хүн бүхэн юумэнэйнгээ түлөө харюусаха ёһотой ха юм. Хабар эртүүр хорёо соогоо һогооборишье үбһэгүй болошоод, тамир тэнхэээгүй амитадай ногоон дээрэ гараха, үгыень мэдэхээ болёод байхада, гайтайл байгша.

Иимэрхүү эрхэ байдалда оробол, хамагай шухала юумэн юуб гэхэдэ, байгаа болоһон тэжээлээ тон зүбөөр, тон наринаар, хүртэхөөр хубаарилха шухала. Би гэр бүлөөрөө хамта 520 эхэ хони харууһалнаб. Өөһэдынхидтөө эрилтэ табихада һайн. Хоёрдохёор, үбшэлхэеэ һанаһан хони, хурьгадые саг соонь элирүүлжэ, дары аргалха гээшэ айхабтар шухала. Нарай малай хойноһоо илангаяа һайн харууһан табигдаха зэргэтэй. Тиимэшэг гү даа гэжэл һанаһан хони, хурьгаяа ветеринарта дары үзүүлээд, заабариинь ёһоор, өөһэдөө аргалжа ородогбди. Минии һанахада, эндэ дурсагдаһан энэ хоёр эрхэ байдал хонин һүрэгые гарза хоролтогүйгөөр харууһалгада тон ехэ удхатай.

Нёдондо жэл тэжээл муутай үбэлжөө һэмди. Али бүхы арга оролдолгын хүсөөр түсэбтэ даабари, социалис уялга дүүргэгдэһэн байнабди. Хоёр жэл соо—1979-1980 онуудта совхозойнгоо чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө һэм. Зуутанай тоодо һүүлэй хэдэн жэл соо таһалгаряагүй ябагдана. Нёдондо жэл зуун хонин бүриһөө 115 хурьга абаа һэм, томо хониднай гаргагүй тооной ондо ороо һэн. Харин мүнөө жэл ямараар үнгэрхэ юм? Бодоод үзэхэдэ, муу байха зэргэгүйл даа. Будүүн тэжээлээр бардам хангагданхайбди. Хонин бүридэ центнер үбһэ үгэнхэй гэхэ гү, али 520 центнер һайн шанартай үбһэн газаамнай асарагданхай байна. Мүнөө жэл һолоомо, зелёнкоршье һаймди. Зелёнкоёо хонидойнгоо һү орохын тула түрэһэн хойнонь эдюулжэ эхилхэбди. Хонидой хурьгалхаһаань урид тэдээндэ микроэлементнүүдые, элдэб холисонуудые эдюулхэдэ, шабаршье долёолгоходо һайн.

Жэлһээ жэлдэ хонидоо өөрөө үрэжүүлдэгби. Февралиин эхеэр түл абажа эхилхэбди. Дүрбэн һара болоод лэ, хурьгад эхэһээ һалгаагдаха заабаритай ааб даа. Үнэн дээрээ манайхинай нобшорһоор байтар, 5—6 һаратай боложо илгагдагша. Энээнии анхархаар болоо.

Эгээ мүнөө үбэлэй ута һүнинүүдэй үедэ, хонидойнгоо хурьгалжа эхилээдүй байхада, партиин XXVI съездэдэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проекттэй яаралгүйхэн танилсагдаа гээшэ. «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй» үндэһөөр орон доторнай айхабтар ехэ хубилалтанууд болохо байна. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд хадамнай, гансал һалбари бидэнние һонирхуулдаг бэшэ, харин проектын бүхы хуби, пунктнууд бултадаа анхаралыемнай татаа. «Тэжээл үйлэдбэрилгые үндэһөөрнь һайжаруулха...» гэжэ проект дотор харлуулан бэшээтэй байна. Энэ хадаа хүдөө ажахыда хабаатай хүн бүхэнэй баярлаха, урмашаха зүйл болоно. Хэжэнгэдэмнай тэжээл бэлдхэхэ «Баян-Гол» гэжэ ажахынууд хоорондын предприятиин байгуулагдаһаар, уһалагдадаг ба намагһаа хатаагдаһан газарые үргэнөөр хэрэглэдэг болоһоной ашаар байдалнай хараа байса хубилжа эхилээ. Энэ жэл ниитын малда ба хүн зоной хубидаа баридаг малда бардам хүрэхэ үбһэ абаһамнай, энээндэ бодото баримта болоно.

Мелиоративна хүдэлмэрие бусадһаа хурданаар ябуулха гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Тэрэ тон зүб. Минии отара Мантаан гэжэ газарта үбэлжэдэг. Эндэмнай үни заяанай суутай Билхадайн намаг гэжэ байгаа юм. Тэрэнние ажахымнай луговодуудай хатааһанһаа хойшо ашаг үрэнь гансата харагдаа. Мүнөө анха намаг байһан газарһаа гектарай дунда зэргээр хорёод центнер үбһэн абтана. Энэ талаар ажахыдамнай һайшаамаар горитой хүдэлмэри хэгдэнэ.

Колхоз, совхозуудые хүтэлбэрилгын дунда шатые шадабаритай мэргэжэлтэдээр бэхижүүлхэ гээшэ яахын аргагүй зүб. Иимэ мэргэжэлтэдэй үргэлжэ дутадагые бодото байдал гэршэлнэ. Би өөрөөшье хадаа хүдөө ажахын кадрнуудые бэлдэдэг Улаан-Үдын техникум дүүргэһэн хүм. Жэл тухай зоотехнигээр хүдэлжэ байтараа, хүнэй дуталдахада, хонин ажалда орошоо һэм. Теэд хонишон болоһондоо нэгэтэшье халаглаагүйб. Хэхэ ажални өөртэм эли тодо, тэрэнэйнгээ аша үрые хаража ябахада, урматай байдаг. Техникумдэ һуража, мэдэхэ болоһон юумэмни ажалда туһа боложо үгэнэ. Юрэдөө, ахалагша хонишон бүхэн нэгэ иимэрхүү тусгаар һургуулитай байбал, һайн бэлэй.

Ажахын түбһөө холын гүүртэ, отара дэзгүүр байдаг малшадай һуудал байдалые һайжаруулха, хүнгэдхэхэ саг ерээ. Энэ талаар малшадай гомдолнууд «Буряад үнэн» газетын хуудаһануудта хаа-яахан толилогдоод лэ ябагша. Манай «Первомайский» совхозой малшад, хонишод даб дээрэ комплексно хангалгадаа гомдолгүй байнабди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ зуун хонин бүриһөө 112 хурьга, хонин бүриһөө 3,1 килограмм нооһо хайшалха уялгатайб. Энэ уялгаа дүүргэхэ арга боломжо бии гэжэ хэлэхэ байнаб.

Бидэ, ажалша зондо, парти, правительствамнай анхарал ехээр табина. Би октябрь һарада түлөөһэгүй путевкоор Сочидо М. Торезэй нэрэмжэтэ санаторидо амараад ерээ һэм. Дуня Арсалан хүбүүн хоёрни хонидоо ядалгүй хараад байгаа. Арсалан хүбүүмни нилээд бэрхэ малшан боложо ябана. Удахагүй, бэеэ даагаад хүдэлжэшье магад. Харин мүнөө дээрээ энэ жэлэйнгээ түлые хамта хүлеэнэбди.

Ц-Д. ЖАНАЕВ,
Хэжэнгын районой «Первомайский» совхозой хонишон, Ажалай Алдар Солын III шатын орденто.

РОССИН ФЕДЕРАЦИИН АЖАЛШАДАЙ 1981 ОНОЙ

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

Партиин XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, республикынгаа экономикын ба научно-техническэ хүсэнэй саашанхи ургалтые, арад зоной баян дэлгэр, болбосон байдалай улам һайжаралгые Россин Федерациин ажалшад арбадахи табан жэлдэ түйлаа.

Продукци худалдаха, элдэб түхэлэй шухала эдлэл хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхэ талаар арбадахи табан жэлдэ хараалагдаһан түсэб дүүргэгдээ. Арадай хэрэглэлэй эд бараануудые бүтээн гаргалгын хэмжээн нэмэһэн, шанарынь һайжарһан байна. Хүдөө ажахын продукциин хэмжээн нэмээ. Капитальна барилгын ехэ программа бэелүүлэгдээ. Арбадахи табан жэлэй турша соо 358 миллиард түхэригэй гол фонднууд ашаглалгада оруулагдаба. Транспорт ба хэлхеэ холбоон улам хүгжөөгдэһэн байна. Бүхы дээрээ 300 миллион шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд ашаглалгада оруулагдаа. Юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай, техническэ мэргэжэлэй училищинуудай, һургуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлэй эмхи зургаануудай, больницануудай, социальна ба соёлой ажаһуудалай шэглэлтэй бусад байра байшангуудай тоо бүри олон болоо.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1980 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүд дотор тодорхойлогдоһон зорилгонуудые үндэһэ болгон, «1981—1985 онуудта, 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проектээр хараалагдаһан саашанхи зорилгонуудаар урмашан зоригжогшо Россин Федерациин ажалшад КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, иимэ социалис уялгануудые абаба.

Промышленностиин талаар үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлһэнэй, эрдэм болон техникын түйлалтанууд ба түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлһэнэй, доторой нөөсэ арга боломжонуудые хэрэглэһэнэй үндэһөөр, промышленна продукци худалдаха түсэбөө болзорһоо урид дүүргэлгые хангаха. Ажалай бүтээсын ургалтые 10 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн жэлэйнгээ даабарие үлүүлэн дүүргэхэ. 20 мянганһаа үсөөн бэшэ эдлэл хэрэгсэлнүүдые гүрэнэй Шангай тэмдэгүүдтэй болгохо. Тогтоогдоһон даабаринуудһаа гадуур 5,7 миллион тонно нүүрһэ, 2,8 миллион тонно нефть, 1,7 миллиард кубометр газ абаха, 140 мянган тонно булад хайлуулха, хара металлай 110 мянган тонно бэлэн прокат үйлэдбэрилхэ, 23 мянган тонно булад соргонуудые, ашаанай ба хүнгэн 3500 автомобиль, 150 мянган покрышкэ, 515 мянган дүрбэлжэн метр сонхын ба мүлимэл шэл, барилгын 400 мянган кубометр руднабэшэ материал бүтээн гаргаха.

Арадай хэрэглэлэй эд бараануудые бүри ехээр бүтээн гаргаха, ассортиментыень үргэдхэхэ, түсэбһөө гадуур 500 миллион түхэригэйхиһөө бага бэшэ, тэрэ тоодо 690 мянган хэһэг дотор хубсаһанай трикотаж, үхибүүдэй үмдэхэ 3 миллион 460 мянган паар оймһо, колготконуудые, 17 миллион түхэригэй мебельнүүдые бүтээн гаргаха. Түсэбөөр хараалагдаһанһаа 300 миллион түхэригөөр ехэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ.

Хүдэлжэ байгаа предприятинуудай техникые шэнэлэлгын ба һэльбэн шэнэдхэлгын хэмжээе үргэдхэхэ, үйлэдбэриин хүсэ ба гол фонднуудые ашаглалгые һайжаруулха, машина бүтээхын тула хэрэглэгдэдэг түхеэрэлгэнүүдые бүри олон халаанда ашаглагдадаг болгохо. 3,2 мянган үйлэдбэриин цехүүд ба участогуудые комплексноор оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ, оньһожоруулагдамал 6,5 мянган поточно ба автомат лининүүдые тодхохо. Республикын арадай ажахыда 2,5 миллионһоо үсөөн бэшэ ухаалан зохёолгын ба уралан нарижуулгын дурадхалнуудые нэбтэрүүлэн хэрэглэхэ.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд 55 миллион тоннноһоо бага бэшэ орооһо таряа, тэрэ тоодо 2,7 миллион тонно хүрпээгэй ба 1,1 миллион тонно орооһото-бобово ургамалнуудые, 31 миллион тонно саахарай свёкло, 2,6 миллион тонно наран сэсэг, 200 мянган тонно лёной утаһа, 10,7 миллион тонно хартаабха, 7,7 миллион тонно овощ 8,6 миллион тонно мал ба шубуудые, 32,2 миллион тонно һү, 26,5 миллиард үндэгэ гүрэндөө худалдаха. Энэмнай арбадахи табан жэлэй дундуур хэмжээнһээ һурагүй ехэ болоно. Хүдөө ажахын продукциин шанарые улам һайжаруулха, хуряалгын, зөөлгын, хадагалалгын ба буйлуулан болбосоруулгын үедэ тэрэнэй гээлтэ хоролтодо оролгые бага болгохо.

Минеральна ба нютагай үтэгжүүлгэнүүдые бүри ехэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, хүдөө ажахын ургамалнуудай хоротонтой тэмсэдэг биологическа аргануудые бүри үргэнөөр хэрэглэхэ. Нютагай 460 миллион тоннноһоо бага бэшэ үтэгжүүлгэнүүдые поли дээрэ тарааха, 4,5 миллион гектар газарай шороб хүрьһэндэ избёосхо холихо.

Хабарай тарилгые тон богонихон болзорто, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ, тарилгануудаа һайнаар харууһалха, ургаса хуряалгаяа, хүдөө ажахын бусад хүдэлмэрие хаһа саг соонь дүүргэхэ 326 мянган гектар газарые уһалагдадаг болгохо, 349 мянган гектар газарай уһые хороон шэргээхэ капитальна хүдэлмэридэ гүрэнэй зүгһөө табигдаһан мүнгэ хэрэглэн, жэлэйнгээ даабаринуудые ноябриин 1 хүрэтэр дүүргэхэ. Малай тэжээлнүүдые ехээр бэлэдхэхэ, сабшалан һайжаруулха, шанаржуулагдаһан бэлшээри бии болгохо хүдэлмэри 900 мянган гектар талмай дээрэ эмхидхэхэ, 42 миллион тоннноһоо бага бэшэ үбһэ, 149 миллион тонно силос бэлэдхэхэ, малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ.

Малай шэнэ байрануудые ашаглалгада оруулха, хүдөө ажахын продукци хадагалха ба шанаржуулан болбосоруулха үйлэдбэринүүдые ашаглалгада оруулха.

Хүдөө нютагуудта социальна зорилгонуудые шиидхэлгые түргэдхэхэ, хүдөө ажахые хүгжөөхын тула гүрэнэй ба колхозуудай табиһан мүнгэ зөөрие хэрэглэн, байрын гэрнүүдые 1980 онойхиһоо 1,3 дахин олоор бариха, 14,3 миллион дүрбэлжэн метр ниитэ талмайтай гэрнүүдые ашаглалгада оруулха. Һургуулиин наһа гүйсөөгүй 108,3 мянган үхибүүдэй байха эмхи зургаануудые, 154,5 мянган һууритай клубууд ба соёлой байшангуудые, газ дамжуулха 1327 километр сорго, ажахы доторой хатуу хушалтатай 8050 километр харгынуудые ашаглалгада оруулха.

Барилгын талаар капитальна хүдэлмэридэ табигдаһан мүнгэ хэрэглэлгын аша үрые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин эмхидхэл һайжаруулха, ажалай түрүү онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ, дүүргэгдэхэ ёһотой барилгануудта материал ба хүдэлмэриин хүсэ элсүүлэн гулидхаха, хүдэлмэриин жэгдэ эршэ ба шанар хангаха, барилгануудые ашаглалгада оруулха ябадалые түргэдхэхэ, дүүргэгдээгүй барилга үсөөрүүлхэ.

Ленинградска, Смоленскэ ба Кольско атомна электростанцинуудта, Саяно-Шушенска, Чебоксарска, Нижне-Камска ГЭС-үүдтэ, Рязанска ба Ставропольско ГРЭС-үүдтэ үйлэдбэриин шэнэ хүсэ ашаглалгада оруулха. 63 миллион дүрбэлжэн метр ниитэ талмайтай байрын гэрнүүдые бариха, гэр байрануудта капитальна заһабари хэхэ программые болзорһоо урид дүүргэхэ. Городууд ба һуурин тосхонуудые бүри болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэрие бүтээхэ. 381,4 мянган үхибүүдэй һураха юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудые, һургуулиин наһа гүйсөөгүй 197,3 мянган үхибүүдэй байха эмхи зургаануудые, 27,5 мянган оротой больницануудые ба социальна, соёлой-ажаһуудалай ба байгаали хамгаалха шэглэлтэй бусад барилгануудые ашаглалгада оруулха. Проектнүүдые табиха, шэнжэлгэ хэхэ хүдэлмэриин түсэбые болзорһоо урид дүүргэхэ.

Транспорт дээрэ зөөлгые ба тэрэнние хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулһанай, вагонуудай, суднануудай, автомобильнуудай миин байлгые хорооһоной, ашаагүйгөөр ябуулгые үсөөрүүлһэнэй үндэһөөр арадай ажахын ашаанууд ба хүнүүдые зөөлгын эрилтэ хэрэглэмжые бүри хүсэд дүүрэнээр, хаһа саг соонь хангаха.

Байгал-Амарай түмэр замай барилга дээрэ Байгалай тоннелине малтаха хүдэлмэрие КПСС-эй XXVI съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр дүүргэхэ.

Хатуу хушалтатай 9,7 мянган километр ниитын хэрэглэлэй автомобильна харгынуудые, тэрэ тоодо 3,7 мянган километр харгынуудые РСФСР-эй Хара хүрьһэгүй нютагуудта бариха ба ашаглалгада оруулха.

Хэлхеэ холбооной радиорелейнэ 1200 километр лини, телевизионно ехэ хүсэтэй 9 станци ашаглалгада оруулха.

Алмалта арьбалалгын гурим шангадхаха, продукци бүтээхэдэ материал багаар хэрэглэхэ ба республика дотор 1,1 миллион тонно хара металлай прокат, 12,3 миллиард киловатт-час электрын, 23,5 миллион гигакалори халуунай элшэ, 7,1 миллион тонно условно түлишэ, 460 мянган тонно автомобилиин бензин, 811 мянган тонно дизельнэ түлишэ, 1,2 миллион тонно цемент, 6,9 миллион кубометр модон материалнуудые алмаха.

Худалдаа наймаанай ба хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын талаар. Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой ба ажаһуудалай албанай предприятинуудаар хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын болбосорол ба шанарые улам һайжаруулха, тэрэшэлэн городуудай ба хүдөө нютагуудай хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын хэм хэмжээе адлирхуу болгохо хүдэлмэри ябуулжа үргэлжэлхэ.

Гүрэнэй ба кооперативна розничо худалдаа наймаанай түсэбые болзорһоо урид, декабриин 29 хүрэтэр дүүргэхэ. Ниитын эдеэ хоолой предприятинуудаар жэлэй түсэбһөө гадуур 80 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн худалдаха.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын түсэб 10 миллион түхэригөөр үлүүлэн дүүргэхэ.

Тон шухала **гол ба хамһабариин шэнжэлгэнүүдые** саашадань хүгжөөлгэдэ оролдолго хүсэлэлгээ элсүүлхэ, научно-техническэ комплексно программануудые хаһа саг соонь тодорхойлхо ба шууд бэелүүлхэ, үйлэдбэритэй эрдэм наукын зохёон байгуулхы холбоо барисаае хүгжөөхэ.

Научно-техническэ түйлалтануудые медицинын хэрэгтэ нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлһэнэй, хүдэлмэриинь эмхидхэлэй түхэл шэнжэ ба онол аргануудые нарижуулан һайжаруулһанай үндэһөөр, РСФСР-эй хүн зондо медицинскэ туһаламжа үзүүлэлтын шанарые улам һайжаруулха.

* * *

Партиин XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахаби, 1981 оной ба арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тула бухы хүсэеэ элсүүлэн **хүдэлмэрилхэбди** гэжэ Россин Федерациин ажалшад КПСС-эй Ленинскэ Центральна Комитедые, тэрэнэй Политбюроое, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежневые найдуулна.

Эдэ социалис уялганууд предприятинуудай, барилгануудай, колхозууд ба совхозуудай, эмхинүүдэй коллективүүдтэ, автономито республикануудай, хизаарнууд болон областьнуудай, Москва ба Ленинград хотонуудай, министерствэнүүд болон албан зургаануудай партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэн, баталан абаба.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ АЛХАМУУД

БУРЯАДАЙ АССР-эй 1980 ОНОЙ ЭКОНОМИЧЕСКА БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Арбадахи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын, КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, республикымнай ажалшад 1980 ондо Буряадай АССР-эй экономико болон соёлые саашадань хүгжөөһэн байна.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Республикымнай промышленность **продукци худалдаха** жэлэйнгээ түсэбые дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 14.6 миллион түхэригэй продукци худалдаа. Тиигэжэ **промышленностиин үйлэдбэриин** ургалта 1979 онойхитой жэшэбэл, 3 процентээр ехэ болоо. Түлишын, машина бүтээлгын ба металл болбосоруулгын, целлюлозо-саарһанай, ...гэн, талха таталгын-хүр..., холимог тэжээлэй гэхэ мэтын промышленностиин һалбаринууд хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэбэ.

1979 онойхитой жэшэбэл, ажалай бүтээсэ 1 процентээр ургаа.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлдэ байдаг предприятинууд продукци худалдаха жэлэйнгээ түсэбые 100,5 процентээр дүүргэбэ.

Республикын олонхи районууд, Улаан-Үдэ болон Гусиноозёрск хотонууд продукци худалдаха талаар жэлэйнгээ программые дүүргэһэн байна.

Продукци худалдалгын, үйлэдбэриин ба ажалай бүтээсын ургалтын талаар тус тус министерствэнүүдэй, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй, управлениинүүдэй түсэбэй дүүргэлтэ иимэ дүнгүүдээр тодорхойлогдоно гэбэл:

	Продукци худалдаха жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1980 онойхиие 1979 онойхитой жэшэбэл (процентээр): Үйлэдбэриин хэмжээнэй талаар	Ажалай бүтээсын талаар
«Бурятэнерго» гэжэ районно ... хүсэнэй управлени	100,2	101,7	99,6
Үйлэдбэриин модо бэлдэдэг «Забайкаллес» нэгэдэл	100,5	100,04	100,8
Үйлэдбэриин «Буржелезобетон» нэгэдэл	100,2	100,4	99,4
Үйлэдбэриин «Бурмясопром» нэгэдэл	102,0	81,1	85,5
Һүнэй промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэл	101,1	81.8	82,0
Кондитерска промышленностиин Улаан-Үдын нэгэдэл	100,4	93,9	95.7
Загаһанай промышленностиин Байгалай нэгэдэл	108,3	105,5	104,1
Госкомсельхозтехника	99,2	119,0	115,7
тэрэ тоодо:			
«Бурятавторемонт» нэгэдэл	100,3	125,1	118,0
Хэблэлэй, полиграфиин ба номой наймаанай хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй комитет	102,7	100,2	101,8
Талха таряанай продуктнуудай управлени	100,3	105.2	91,5
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленность	100,5	99,8	99,3
тэрэ тоодо:			
Нютагай промышленностиин министерство	100.2	105,1	104,8
Түлишын промышленностиин министерство	101,9	92,7	94,1
Эдеэ хоолой промышленностиин министерство	101,4	96,3	98,5
«Бурятстройматериалы» нэгэдэл	100,4	91,6	87,6
Ой модоной ажахын министерство	98,1	102,7	101,1

Соёлой-ажаһуудалай ба ажахын хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ 1,5 миллион түхэригөөр гэхэ гү, али 3.9 процентээр дээшэлһэн байна. 1979 онойхитой жэшэбэл, **эрхим шанартай продукциин** ниитэ хэмжээн нэмээ, тэрэнние үйлэдбэрилгын ургалта 10 процентһээ дээшэ гараа.

Промышленна продукциин шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ нимэ болоо гэбэл:

	1980 ондо үйлэдбэрилэгдөө	1980 онойхиие 1979 онойхитой жэшэбэл (процентээр)
Электрын элшэ хүсэн—миллион киловатт-часаар	4223,0	103,5
Шулуу нүүрһэн—мянган тонноор	3407,0	109,8
Приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд, тэдэнэй запас частьнууд—миллион түхэригөөр	13,7	106,2
Автомобиль дээрэ тодхогдоһон кранууд	449,0	89,8
Гагнагдамал түмэр хэрэгсэлнүүд—мянган тонноор	18,3	90,4
Модо зөөлгэ (хамһабариин предприятинуудгүйгөөр)—мянган кубометрээр	43,04,6	101,6
Хюрөөдэмэл материалнууд (хамһабариин предприятинуудгүйгөөр) мянган кубометрээр	1045,0	96,0
Целлюлозо—мянган тонноор.	115,1	125,0
Картон—мянган тонноор	106,2	148,6
Барилгын хирпиисэ—миллион хэһэгээр	103,2	91,8
Хабсаргагдамал түмэр-бетон хэрэгсэлнүүд ба детальнууд (хамһабариин предприятинуудгүйгөөр)—мянган кубометрээр	197,6	106,5
Сонхын шэл—миллион дүрбэлжэн метрээр	14,5	94,6
Угаагдаһан нооһон—мянган тонноор	20,8	105,1
Бэлэн болгогдоһон нооһон бүд — мянган дүрбэлжэн метрээр	2763	103,6

Нэхэмэл дотор хубсаһан—мянган хэһэгээр	1985	100,6
Нэхэмэл гадар хубсаһан—мянган хэһэгээр	2481	157,3
Оёдолой промышленностиин продукци—миллион түхэригөөр	39,6	105,3
Мяхан (нэгэдэхи категориин субпродуктнуудые оруулалсан)—мянган тонноор	29,1	76,4
Һүн дээрэ тоологдоһон тоһотой һүнэй продукци—мянган тонноор	59,8	92,6
Хилээмэн, хилээмэнэй зүйлнүүд—мянган тонноор	70,2	103,5
Кондитерска зүйлнүүд — мянган тонноор	21,4	100,8
Макароной зүйлнүүд — мянган тонноор	6,0	98,0
Гүрэнэй нөөсэһөө абтаһан холимог тэжээл — мянган тонноор	158,9	124,4
Хубсаһа угаадаг машина — мянган хэһэгээр	176,0	108,6
Мебель — миллион түхэригөөр	13,7	95,6
Соёлой-ажаһуудалай ба ажахын хэрэглэмжын эд бараан — миллион түхэригөөр	39,3	103,9

Электрын элшэ хүсэн, 100 киловаттһаа дээшэ хүсэтэй переменнэ тогой электродьигательнүүдые, цемент, угаагдаһан нооһон, бэлэн болгогдоһон нооһон бүд, оёдолой промышленностиин продукци, загаһаар буйлуулагдаһан эдеэ хоолой зүйлнүүд, хилээмэн ба хилээмэнэй зүйлнүүд, холимог тэжээлнүүд, хубсаһа угаадаг машинанууд болон бусад зарим түхэлэй продукци үйлэдбэрилгын жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Промышленностиин бүхы дээрээ гүрэнэй түсэб дүүргээшье һаань, үйлэдбэриин зарим нэгэдэлнүүд болон предприятинууд продукци худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукци үйлэдбэрилхэ даабаринуудаа дүүргээгүй байха юм.

(Эхин. Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

ПАРТИИН ХАРАА ТҮСЭБ — БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэнэбди

ШАНАРАЙ ТҮЛӨӨ ХАРЮУСАЛГА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Хоридохи зуун жэлэй асари ехэ барилга—Байгал-Амарай түмэр замай барилга түлэг дундаа. Эндэхи барилгашад партиин XXV съездын хараалһан зорилгонуудые үнэн сэхэ ажалаар бодото дээрэнь бэелүүлээ. Мүнөө тус харгыгаар арадай ажахыда хэрэгтэй олон мянган тонно ашаан зөөгдэнэ гэхэ гү, али БАМ Эхэ орондоо алба хэжэ эхилэнхэй.

Арбан нэгэдэхи табан жэл соо Байгал-Амарай түмэр замай барилга гол түлэб дүүргэгдэжэ, Сибириин Лена мүрэнэй эрьеһээ Амар мүрэнэй эрье хүрэтэр ашаанай поезд ябажа захалха юм. Тиимэһээ мүнөө барилгашадай урда аргагүй ехэ, харюусалгатай зорилгонууд табигдаад байна гээшэ. Буряадай участогай барилгашад илангаяа ехэ ажал хүдэлмэри хэхэ болонхой. Бидэ арбадахи табан жэлэйхиһээ хоёр хахадаар ехэ барилга хэхэ даабаритайбди. Энэ табан жэлэй туршада Байгалай эрьеын, Хойто-Муяын, Кадарай тоннельнүүдэй барилга дүүргэгдэхэ ёһотой. Витим мүрэн дээгүүр түмэр замай 600 метр ута хүүргэ богони болзорой туршада табигдаха болоно. Гадна Байгалай эрьеһээ Кадарай хаданууд хүрэтэр хэдэн арбаад хүүргэнүүд баригдаха, олон миллион кубометр хайр шорой адхагдажа, түмэр замай далан бодхоогдохо. Байрын гэрнүүд, соёлой, һургуулиин байшангууд, столово, магазинууд олоор ашаглагдаха ааб даа. Түмэр замай станцинууд баригдаха. Северобайкальск городой түрүүшын ээлжээн ашаглалгада тушаагдаха юм. Сэхыень хэлэхэдэ, Буряадай участогай барилгашад шэнэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада БАМ-ай барилгые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ бэгэ бэшэ хубитаа оруулха болоно бшуу.

Манай «Нижнеангарсктрансстрой» трестын хүдэлмэришэд үнгэрһэн жэлнүүдтэ ехэ ажал хэжэ, түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргээ юм. Шэнэ коллективүүд эмхидхэгдэжэ, түсэбтэ даабариин дүүргэлтэдэ горитой хубитаа оруулаа. Барилга-хабсаралгын 581-дэхи, 651-дэхи, һая эмхидхэгдэһэн 670-дахи поезднуудай коллективүүд гүрэнэй хараалһан түсэб амжалтатайгаар бэелүүлжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ.

Барилга-хабсаралгын 670-дахи поездын коллектив 1980 оной апрель һарада байгуулагдаа бэлэй. Эдэнэр богони болзорто Таксимо поселогой һуури табижа, байрын гэрнүүдые, столово, магазинуудые, котельнэ барижа, арбадахи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ хараалагдаһан даабаряа амжалтатайгаар бэелүүлээ. Иигэжэ Баунтын районой хойто нютагта БАМ-ай барилгашадай үшөө нэгэ поселок бодобо бшуу. Эндэ түмэр замай томо станци баригдаха юм. Залуу инженер А. А. Мезенцевэй хүтэлбэрилдэг 670-дахи поездын коллектив түрүүшын үдэрһөө тон эдэбхитэйгээр ажаллажа, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ үндэр бүтээсэ түйлаха арга шадалтай байһанаа хэрэг дээрэнь харуулжа захалба.

Барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын коллектив Северобайкальск городой барилгада хабаадалсажа, столово, магазинуудые, һургуули, сад-ясли, байрын гэрнүүдые олоор бодхоогоод байна. Тоннельнүүдые малтадаг оньһон техникэ заһабарилдаг томо байрые барилга болзорһоонь урид дүүргээ. Дабаанһаа районой түб Нижнеангарск поселок хүрэтэр түмэр замай рельс табиба. Тус поездын хүдэлмэришэд ямаршье ажал даажа абахадаа, хододоо тон харюусалгатайгаар, коммунис ёһоор хандажа, саг болзортонь дүүргэһэн байдаг. Тус поездын коллектив трестымнай эгээл түрүү коллективүүдэй нэгэниинь мүн. Арбадахи табан жэлэй даабари 4 жэл 6 һарын туршада дүүргэжэ, республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ. Эдэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлдэ түмэр замай Нижнеангарск-1 станциин барилга хэхэ юм. Локомотивна, вагонно депонууд, вокзал эдэнэй гараар лэ бодхоогдохо. Энэ коллективые ёһотой коммунист, бэлигтэй инженер-барилгашан В. А. Скарга хүтэлбэрилнэ.

Тэрэшэлэн трестын залуу үшөө нэгэ коллектив баһал амжалтатай ажаллажа байнхай. Барилга-хабсаралгын 651-дэхи поезд 1979 ондо эмхидхэгдэһэн юм. Тиигэбэшье ажалдаа муу бэшэ үрэ дүн түйлажа, һайшаал магтаалда хүртэнэ.

Зүгөөр түйлаһан амжалтануудаараа һанаагаа амарха эрхэгүйбди. Арбадахи табан жэлдэ олоһон дүршэл шадабаряа улам нарижуулха, эгээл һайниинь шэлэн абажа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын тула хүн бүхэн оролдохо болоно бшуу.

«Барилга дээрэ ажалай бүтээсые 15—17 процентээр дээшэлүүлхэ» гэжэ «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй» проект дотор хэлэгдэнэ. Энэ талаар манай трестын коллектив дотор эмхидхэгдэжэ байгаа хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр хэгдэнэ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын тула юу хэхэ хэрэгтэйб? Нэгэдэхеэр, барилгын бүхы участогуудые материалаар, зэр зэмсэгээр хангаха болгохо. Хоёрдохёор, хоёр хэлэнэй туршада барилга хэхэ ёһотойбди. Гурбадахаар, трактор, машинануудые, крануудые, бэшэшье оньһон техникэ миин байлгангүйгөөр ашаглаха шухала.

Социалис мүрысөөнэй нүлөөе дээшэлүүлхэ, ажалай дүнгүүдые саг болзортонь согсолжо, олоной дунда мэдээжэ болгохо гээшэ мүн лэ ехэ удха шанартай. Манай зарим хүтэлбэрилэгшэд бригадна подряд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжын «түлхюур» эндэл нюугаатай байна бшуу. Зарим хүтэлбэрилэгшэд БАМ дээрэ бригадна подряд хэрэглэхын аргагүй гэһэн шалтаг баридаг.

Энэ тон буруу. Хараад үзэгты. Тоннельнэ 12-дохи, 19-дэхи, 16-дахи отрядуудай проходчигууд яһала амжалтатайгаар бригадна подряд хэрэглэнэ. Хүүргэ баридаг 53-дахи отрядай коллектив бүхы ажалайнгаа 75 процентыень бригадна подрядаар дүүргэнэ. Эдэ коллективүүд барилгын материалаар, зэр зэмсэгээр бидэнһээ — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын хүдэлмэришэдһээ үлүү һайнаар хангагданхай гэжэ хэлэхын аргагүй. Эндэ оролдолго шадабари, хүсэл эрмэлзэл, эдэбхи үүсхэл хэрэгтэй. Бидэ үнгэрһэн жэл оройдоол 18 процент ажалаа бригадна подрядаар хэһэн байнабди. Шэнэ табан жэлдэ түрүү онол арга үргэнөөр нэбтэрүүлхэ уялгатайбди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 1980 онойхиһоо 20 процентээр үлүү ажал хэхэ даабаритайбди. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула бригаданудай, мастерска участогуудай, барилга-хабсаралгын поезднуудай коллективүүд бии байгаа доторойнгоо арга боломжые гүйсэд хэрэглэхэ, хүсэ шадалаа элсүүлхэ ёһотой. Трестын захиргаан, партком, профсоюзай нэгэдэмэл комитет холын хараатай түсэб зохёонхой. Тиихэдэ 35—40 процент ажалаа бригадна подрядаар хэхэ. Олонхи бригаданууд коллективүүдые хоёр хэлэнэй туршада хүдэлхэ. А. В. Бондарь, А. Д. Беркис, В. С. Шекунов, В. П. Бритиков болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригаданууд подрядай бүхы ажалаа хэнэ. Эдэнэй дүй дүршэлые бэшэнэй дунда тараха зорилготойгоор партком, профсоюзай нэгэдэмэл комитет, комсомолой комитет жэлэй эхинһээ эдэбхитэй хэмжээ ябуулга бэелүүлжэ байна. Хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэлые, харюусалгые улам шангадхаха шухала. Шэнэ онол арга, оньһон техникэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэ болонобди.

Эдэ бүгэдые трестын партком ойлгоно. Тиимэһээл ажал хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэхэ, социалис мүрысөө үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна. Манай партийна организаци 700 гаран коммунистнуудһаа бүридэнэ. Энэ ехэ хүсэн гээшэ ааб даа. Коммунистнууд тон харюусалгатай участогуудта эльгээгдэдэг. Бригадануудай, мастерске участогуудай коллективүүд дотор партийна бүлэгүүд эмхидхэгдэжэ, даабари болон уялга дүүргэхэ хэрэгтэ нүлөө үзүүлнэ. Бидэ саашадаашье коммунистнуудтаа түшэглэжэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха талаар эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулхабди.

Байгша оной январиин 1-һээ бидэ ажахы хүтэлбэрилгын шэнэ гуримда оробобди. Манай ажал хүдэлмэри барилгын объектнүүдые ашаглалгада тушааһанай хэмжээгээр сэгнэгдэхэ юм. Энэ гурим хадаа захилшадай, генподрядчигай, субподрядчигай, проектнэ институдуудай харюусалгые нилээд дээшэлүүлхэ байна. Манай БАМ-ай олонхи объектнүүдэй проектно-сметнэ документаци ехэл хожомдожо ерэдэг, шанарыншье муу байдаг. Шэнэ гуримда ороходомнай, эдэ бүхы дутагдалнууд усадхагдаха ёһотой.

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проект дотор проектно-сметын хэрэгые һайжаруулха, эгээл һайн, алмалта арьбалалтатай проектнүүдээр барилга хэхэ гээд хэлэгдэнэ. Энэ тон зүб. Проектно-сметнэ документациин шанарһаа ажалай ябаса, даабариин дүүргэлтэ сэхэ дулдыдадаг. Тиимэһээл барилгын организацинууд проектнэ институдай коллективүүдтэй нягта холбоо барисаатай болохо, хоорондоо һайн хамтаралсаха ёһотой. Манай «Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив саашадаа ажалдаа коммунис ёһоор хандажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ, тэдэнэй түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдохо, нэрэеэ нэрлүүлхэ, солоёо дуудуулха бэзэ гээд найдагдана.

Р. МУХАРОВ.
«Нижнеангарсктрансстрой» трестын парткомой секретарь.

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАТ

ЭХЫН ЗҮРГЭ ЭНЖЭТЭЙ

ҮҺЭЕЭ гоёор буржылгаһан, ухаансар намдуу харасатай, үндэр шамбай бэетэй, хүхэ сэнхир костюмайнгаа энгэртэ Ленинэй хоёр орден яларуулһан дүшөөд наһанай сэбэрхэн эхэнэрэй опера ба баледэй академическэ театр соо Буряадай областной конференциин делегадуудай дунда ябахыень һаяхана хараа һэм. Конференциин дүүрэжэ байха үедэ тэрэниие олон хүнүүд тойрошонхой, КПСС-эй XXVI съездын делегадаар нэгэн дуугаар һунгагдаһаарнь амаршалжа байгаа. Хамта хүдэлдэг, тэрээнтэй мүрысэдэг, конференциин президиумдэ һууһан һаалишан Степанида Поликарповна Степанова тэрэниие тэбэреэд, таалажа орошоо. «Бэрхэш, золтойш, амаршалнаб» гэһэн үгэнүүд дуулдаа. Иимэ ехэ хүндэ хайрада хүртэгшэмнай «Байгал» учхозой суута һаалишан Любовь Николаевна Седых гээшэ.

Сээжээр халима баяраа түрэһэн эхэтээ хубаалдахаяа тэрэ үдэшэндөө гүйдэлөөр тооной ошоо һэн. Энэньшье ушартай, удхатай.

Бүхы наһаараа туталшанаар, һаалишанаар амжалтатайгаар ажаллажа, Буряадай АССР-эй габьяата малшан алдартай болоһон коммунистка Анастасия Александровна Бронникова Люба басагаяа хара багаһаань хойшо дахуулжа, һаалишанай мэргэжэлдэ һургаһан, ажалай амта танюулһан юм. Тиигээд пенсидэ гарахадаа, бүлэг үнеэдээ басагандаа даалгажа үгэһэн намтартай.

— Эжымни, һайнш даа, шиниингээ һургаалаар, шиниингээ дулаан мүрөөр ябажа, партиингаа, Эхэ оронойнгоо эгээн дээдэ хайрануудта хүртэжэ байнаб, — гээд, эхэ басаган хоёр тэбэрилдэшоо.

— Баясанаб, баярланаб. Һайн лэ яба, басагамни — гээд, Анастасия Александровна толгойень эльбэжэ байгаа һэн.

Үглөөдэр үглөөгүүрнь хэзээ хэзээнэйхиһээ эртэ бодоод, үүрэй сайхаһаа холо урид гэрһээ гаража, фермэ тээшээ гэшхэлжэ ябахадаа, хүлнүүдынь хүүгэхэн, январиин ян гэмэ хүйтэншье мэдэгдэхөөр бэшэ хэбэртэй. «Москва, съезд. Леонид Ильич Брежнев...» гэһэн үгэнүүд ухааһаань гаранагүй. Хорёод жэлэй урда тээ түрүүшынхеэ бүлэг үнеэдые даажа абаһаниинь һаял шэнги һанагдана.

Фермэдээ хүрэжэ ерэхэдэнь, хамта хүдэлдэг нүхэдынь халуунаар амаршалба. Үнеэдыньшье энэ үглөөгүүр ээнээ энхэрһэндэл, тархяа үргэн, баярлаһан мэтэ үзэгдөө һэн.

Фермын улаан булан соо ороходо, ВДНХ-гай бэлэглэһэн үнгэтэ телевизор хүдэлжэ байна. Ханадань үлгөөтэй «Хүндэлэлэй самбар» дээрэ ажалай түрүүшүүлэй фото-зурагууд. Дээдэ таладань Любовь Николаевна обёорогдоно. Хажуугаарнь һаалишадай хүдэлмэриин дүнгүүд аржыса бэшээтэй. Эндэ «Коммунис ажалай коллектив» хүдэлдэг гэжэ гоёор зураатай байба.

Л. Н. Седых юһэдэхи табан жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр жэлдээ 5284 килограмм, бүхыдөө 4073 центнер һү һаажа, түсэбтэ даабаряа үлүүлээ. Мүн арбадахи табан жэлдэшье амжалтаяа арьбадхажа, 4350 центнер һү һааха түсэбтэй байбал, тэрэнээ 4397 центнертэ хүргөө гэжэ эдэ дүнгүүдһээ ойлгогдобо.

— Үнеэн бүриһөө эгээн ехэ һү — 6 мянга гаран килограмм 1971 ондо һааһан юм. Тиихэдээл Ленинэй түрүүшын ордендо хүртөө һэн. Гурбан жэл үнгэрөөд байхада, Ленинэй хоёрдохи орденоор шагнагдаа. Юһэдэхи табан жэлэй дүнгөөр ВДНХ-гай Хүндэтэ диплом, «Москвич» автомобиль шан абаһан жэшээтэй, — гэжэ тус ажахын парткомой секретарь Александр Матвеевич Орлов бидэндэ тайлбарилба.

Ямар аргаар иимэ ехэ һү һаанаб, яахадаа эды дээдэ шагнал, хайрануудта хүртэнэ гээшэб гэжэ мэдэхын тэдыдэ Любовь Николаевнагай хүдэлжэ байһан газартань ошожо хараха, ажалша нүхэдөөрнь хөөрэлдэхэ гэжэ бодомжологдоо һэн.

— Ажалдаа бэрхэ, урагшаа һанаатай, бүхы юумэеэ үнэн сэдьхэлһээ хэдэг, айхабтар журамтай һаалишан гээшэ. Юрэдөө, булта иимэ хүнүүд хүдэлдэг һаа, фермые даагшашье хэрэггүй байгаа, — гэжэ ажахын түбэй фермые даагша Афанасий Григорьевич Ермолаев һанаһанаа табиба.

— Гансахан урдахи ажалаа хараад ябадаг бэшэ, харин нүхэдтөө туһалдаг, хамтын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, суглаан, зүблөөн дээрэ миин һуудаггүй, өөрынгөө һанамжа, дурадхалнуудые хэлэдэг, — гэжэ тус фермын партгрупорг Галина Владимировна Вторушина нэмэбэ.

Үнэхөөрөө Любовь Николаевна олониитын хэрэгэй түлөө ходо оролдожо ябадаг юм. Тэрэ КПСС-эй обкомой гэшүүнээр хоёр удаа, КПСС-эй райкомой гэшүүнээр тээсгэн һунгагдаа. Ажахынгаа партийна комитедэй гэшүүнээр гурбан жэлдэ хүдэлөө. Мүнөө ажахынгаа профсоюзай рабочкомой гэшүүнээр һунгагдаад, хүдэлмэришэдэй ажалай талаар арсалдаае хараха комиссие толгойлно.

— Хүдэлмэришэнһөө али нэгэ мэдүүлгын орохотойл сасуу, Любовь Николаевна комиссиингаа гэшүүдые суглуулжа, тэрэниие хаража үзэдэг, шалгадаг, зохихо хэмжээе абаагүйдөө һаладаггүй,— гэжэ рабочкомой түрүүлэгшэ магтаба.— Любовь Николаевна республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой президиумэй гэшүүн байха.

— Эдэ бүгэдэһөө гадна Любовь Николаевнамнай Гурульбын сельсоведэй депутат бшуу. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, ВЦСПС-эй Хүндэлэлэй грамотануудаар оло дахин шагнагдаһан гээшэ. Мал ажалай 1-дэхи классай мастер зэргэтэй, — гэжэ тус ажахын директор Логей Александрович Максимов магтаалыень хүсэлдүүлбэ.

Юрын һаалишан партиингаа, профсоюзай, гүрэн түрын хэрэгтэ урагшатайгаар хабаадажа, олон тоото асуудалнуудые тэрэнэй шиидхэлсэжэ байһаниинь хэды һайшаалтайб даа.

Тиигэбэшье Любовь Николаевна гол анхаралаа ажалдаа зорюулдаг ааб даа. Фермэдээ тогтоогдоһон гуримай ёһоор үбэл, зунгүй үнеэдээ үдэртэ гурба удаа оньһон аргаар һаадаг. Малай байра соо үхэршэдэй оруулжа үгэһэн силос, сенаж, хэршэһэн һолоомо гэхэ мэтые үнеэдтээ зохидоор хубаарилжа үгэдэг. Даажа байһан 18 үнеэдтээ сүүдхэдэ гурбан удаа модон боошхонууд соо талха халуун уһа хоёрые худхажа, бурдууг хэдэг байна. Үнеэдэйнгээ доро хюрөөгэй хибэдэһэ дэбдижэ үгэдэг, амһартануудаа угаадаг уялгатай.

— Эдэ бүгэдые саг соонь жэншэдгүй хэжэ байха зуураа, үнеэдэй хүхэ дэлэн угааха, нидхэрхэ, залхуурангүй, шабхаруушье үлөөнгүй һаадаг. Тиихэдэ өөрынгөө эгээн һүтэй үнеэдһээ абтаһан эмэ туталнуудые тэмдэглээд, хожом гунжан болоходонь бусаажа абадаг заншалтай, — гэжэ нүхэдынь хөөрэлдэжэ байгаа.

Ажалша хүнүүд иимэл байдаг ха юм даа. Ямаршье амжалта өөрөө бэлэхэнээр ерэдэг бэшэл.

— Энэшни багаһаа шуран бэрхэ, хатуу зоригтой басаган байгаа юм. Минии суглаа, зүблөөндэ ошоходо, үнеэдыемни һаахадаа, намһаа заахашье дутуугүй һү абадаг һэн, — гэжэ түрэһэн эхэнь хэлэжэ һуудаг.

Һайнаар ажаллажа, хамтын хэрэгтэ хабаадажа байгаашье һаа, Любовь Николаевна эдэ жэлнүүдтэ хоёр басагандаа хүл дээрэнь гаргажа, дунда һургуулитай болгоо. Мүнөө тэдэнь хадамда гаранхай. Өөрөө альгаа дэлгээд, миин һуудаггүй, бүхы юумэ һонирходог, Эхэ орон соогуураа, хилын саагуур аяншалдаг юм.

— Хара далайн эрье хоёр удаа ошожо амараа һэм. Дундада далайн оронуудаар аяншалааб. Монголой Арадай Республикада айлшалааб. Энэ жэлдэ Куба ошохо захил хээд байнаб, — гэжэ Любовь Николаевна баяртайгаар харюусана.

Оло дахин Москва хото ошоһон, ВДНХ-да жэл бүри тооной хабаадаһан, ВДНХ-гай хоёр алтан, мүнгэн, бронзо медальнуудаар, табан жэлэй ударник гэһэн тэмдэгүүдээр шагнагдаһан байха юм. Тэрэ коммунис ажалай ударник гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй. «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ. Шэн зоригто ажалай түлөө» гэһэн медаль зүүжэ ябадаг.

Хэды сүлөө забгүй ябаашье һаа, тэрэ уран зохёолой номуудые, газетэ болон журналнуудые уншаха, кино, театр хараха сагаа олоод лэ байдаг гэжэ нүхэдынь магтадаг.

Теэд Любовь Николаевна түйлаһанаараа һанаагаа амардаг хүн бэшэ. Эрдэмэй, түрүү дүй дүршэлэй түйлалтануудтай танилсаха, тэрэниие ажалдаа хэрэглэхэ гэжэ ходо оролдожо ябадаг. Фермэдэ бии байгаа дутагдалнуудые усадхаха, районойнгоо, республикынгаа һаалишад малшадтай дүй дүршэлөө андалдаха, мэдэхэ, шадаха юумэеэ нюунгүй нүхэдтөө хөөрэжэ ябадаг һайн һайхан сэдьхэлтэй хадаа бүтэдын хүндэ, хайрада хүртэнэ бшуу.

Эхынь татаһан зүргэ иимэл ехэ энжэтэй, дэмбэрэлтэй байба гээшэ. Саашадаашье энэ зүргэеэ алдангүй, шэнэ табан жэлдэ шэнэ ехэ амжалта түйлаһай гэжэ хүсэе.

Б. ГЫЛЫКОВ.
Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ЗАЛУУ БРИГАДИР

Амаралтын үглөөгүүр. Хүдөө тосхондо үшөөл хонжэн, нэгэ хэды айлнуудай үрхэһөө утаан бушхана. Үсөө болоод лэ харгыгаар автомашинануудай үнгэрхэ абяан дуулдана. Декабрь һарын һүүлээр янгинама хүйтэн Тооро нютагта хүрэжэ ерэбэ.

Зориһон замни энэ нютагай баруун захада байһан Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Доодо-Тоёогой һү һаалиин фермэ. Фермэдэ дүтэлхэдэмни намдуу аалин. Гайхабаб. Иимэ байдалһаа ямар нэгэ аягүй һэжэг досоом түрэнэ. Али хожомдобо гээшэ гүб? Һаалишад үни ажалаа дүүргээд, гэр гэртээ тарашоо гү?

Фермэдэ тулажа ерэхэдэмни, үнеэдэй тэжээл бэлдэдэг газарта КВ-гэй уураалаар «амилха» абяан дуулдаадхиба. Һү тушаажа абадаг таһалга соо ороходом, залуу эхэнэр шоото татажа, саарһан дээрэ юушьеб бэшэнэ. Энэ хадаа һү тушаан абагша Доня Аршанова гэээшэ. Минии асуудалда: «Һаалишаднай улаан булан соогоо сайлажа, бэедээ халуу оруулжа һуунад», — гэбэ. Хөөрэлдэһөөр байтарнай ехэнхидээ залуу хүбүүд, басагад хүнэгтэй һүнүүдээ гартаа баринхайнууд, хойно хойноһоо һубарилдан орожо ерэбэд.

Тус фермэдэ комсомол-залуушуулай бригада ажалладаг юм. Арбан залуу һаалишадай дүрбэнниинь хүбүүд. Урдань энэ фермые Буряадай АССР-эй габьяата малшан Демид Сундуевич Матуев хүтэлбэрилдэг байгаа.

Нёдондо жэл дүршэл ехэтэй болоһон, эрхим һайн ажалаараа айл аймаг соогоо суурхаһан залуу һаалишан Шагдар Гыргенов энээниие тушаажа абаһан юм.

Шагдар бага балшар наһанһаа энэ фермэ дээрэ байһан, эжыдээ туһалжа ябаһан намтартай. Мал ажал һайса мэдэхэ дээрэһээ, тэрэ сэрэгэй албанһаа түрэл нютагтаа бусажа ерээд, Доодо-Тоёогой фермын һаалишан болоһон юм. Урагшаа һанаатай, оролдосотой бэрхэ хүбүүн уданшьегүй гансашье фермэ соогоо бэшэ, харин бүхы колхоз дотороо эрхим ажалаараа суурхаа һэн.

Мүнөө Шагдарай хүтэлбэри доро хорёод хүн ажаллана. Даруу һайн зантай, ажалаа һайса мэдэхэ болоходоо, сугтаа хүдэлдэг нүхэдтэйгөө үгэеэ һайса ойлголсодог. Өөрөө социалис мүрысөөндэ район соогоо хэдэ дахин илажа гараһан. Хубиингаа табан жэлэй түсэбые 1979 оной октябрь һарада дүүргэһэн юм. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг фермын һаалишад малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна, һү һаалинь үдэр бүри нэмэнэ. Тэдэнэр партиингаа XXVI съездые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтахын түлөө оролдонод.

Ж. ЮБУХАЕВ.

Түнхэнэй район.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

тобшо мэдээсэл

ЗОРИЛГОНУУДАА ТОДОРХОЙГООР ХЭЛСЭБЭ

КПСС-эй Кабанскын райком партийна эхин болон цеховой партийна организацинуудай ээлжээтэ семинар үнгэргэбэ. Эндэ сугларагшад промышленна предприяти, эмхи зургаануудта, колхоз болон совхозуудта үнгэрһэн жэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд тухай партиин райкомой нэгэдэхи секретарь А. И. Хмелёвой хөөрөө шагнаһан байна. Тиихэдэ КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй ололтойгоор угтаха талаар, мүн энэ табан жэлдэ партийна организацинуудай ябуулха гол шухала хүдэлмэри тухай тэрэ хэлээ. Шэнэ табан жэлэй зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула партийна организацинуудай эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриие дээшэлүүлхэ тухай тогтоһон байна.

«XXXVI районно партийна конференциин дүнгүүд болон районно партийна организациин парти доторой хүдэлмэриие саашадань нарижуулан һайжаруулха зорилгонууд» гэһэн асуудалаар партиин райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша А. А. Попов элидхэл хээ. Тиихэдэ КПСС-эй райкомой агитаци ба пропагандын таһагые даагша В. А. Петров партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проектые гүнзэгыгөөр шудалха, хүн зондо ойлгуулан тайлбарилха талаар партийна организацинуудай зорилгонууд тухай хөөрэжэ үгөө.

Тэрэшэлэн семинарта хабаадагшад хүдэлмэриингөө дүй дүршэл халан абалсаа. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын ЦКК-гай парткомой секретарь М. Б. Гайнутдинов партида залуушуулые яажа абадаг, хүмүүжүүлдэг тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө. Тиихэдэ Клюевскэ леспромхозой партбюрогой секретарь М. Г. Быков нниитын эмхинүүдэй хүдэлмэри яажа хүтэлбэрилдэг байһан тухайдаа хөөрэжэ үгөө.

А. ХАЛТУЕВ.

ТАДЖИГАЙ ССР. Республикын Наукануудай академиин эрдэмтэд үргэн хараатай шэнжэлгэнүүдые хэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ астрофизигүүд илангаяа ехэ амжалта түйланхай. Гиссарска болон «Санглок» гэжэ обсерваторинууд метеоритна, кометнэ ба мүшэдэй астрономиин талаар анхармаар шэнжэлгэнүүдые хэжэ, замбуулинай бодосууд, мүн тэндэ болодог элдэб хубилалтанууд тухай үнэтэ мэдээсэлнүүдые бүридхэн абанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гиссарска обсерватори. Орёо нарин астрономическа түхеэрэлгэ хүдэлмэридэ бэлдэгдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

БҮГЭДЫН ХАБААДАХА ХЭРЭГ

Минск хотын оёдолой «Комсомолка» гэжэ нэгэдэлэй бүтээн гаргаһан үхибүүдэй хубсаһанда гүрэнэй Шанарай тэмдэг олгогдобо. Юрын баримта ааб даа, гэбэшье коллективэй гэшүүдтэ баярта ушар болоно. Выставкэдэ табигдаһан эдэ зүйлнүүд худалдан абагшадта һайшаагдаһан аад, үйлэдбэрилэн бүтээжэ эхилхэдэнь, тэдэниие хэрэгсээхые болишоһон байгаа. Барановичой нэхэгшэд, Лидскэ химигүүд-будаг бэлдэгшэд муу шанартай продукци гаргажа, хүнүүд иимэ бүдөөр оёгдоһон зүйлнүүдые абахаяа болиһон байгаа бшуу.

Нэгэдэлэй хүдэлмэришэдэй делегаци эдэ хоёр предприятиин түлөөлэгшэдтэй уулзажа, выставкэ дээрэ табигдаһан хубсаһые олоор гаргагдадаг хубсаһантай сасуулжа харуулаа һэн. Тиигэжэ продукциин шанарые һайжаруулха шухала гэжэ тэдэнэр ойлгоо бэлэй.

Тус уулзалга дээрэ баталагдаһан хэлсээн дотор бүд ямар зурагтай, ямар фактурын байхаб, ямар үнгэтэй будагуудые бүтээхэб гэжэ тодорхойлогдоһон байгаа. Тиин энэ хэлсээнэй бэелүүлэгдэхэдэ, гурбан дабхар амжалта түйлагдаа һэн. Гансал минскынхидэй оёдог хубсаһан бэшэ, мүн нүгөө хоёр предприятиин гаргадаг продукци Шанарай тэмдэгтэ хүртөө бшуу.

— Бүд нэхэгшэдтэй, химигүүдтэй бэшэг бэшэлсэжэ, яла түлүүлжэ болохо һэн бэзэ, — гэжэ нэгэдэлэй генеральна директор А. Бинчик хэлэнэ. — Тиигээ һаа, сагаа дэмы гээхэгүй, бааза дээрэ гүйсэгүй эд бараан суглархагүй һэн.

КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ бүтээдэг продукциингаа 80 процентые Шанарай тэмдэгтэ хүргэхые уялга абаһан тус нэгэдэлэй коллектив иимэ байдалтай эбсэжэ шадахагүй байгаа бшуу.

Нэгэ нэгэндээ туһалжа, дэмжэжэ ажаллаһанай ашаар тэдэнэр түргэн болзорто бага гаргашатайгаар эрхим дүн түйлажа шадаба бшуу.

Минскын оёдолшод материалаар, түхеэрэлгээр хангадаг бүхы заводуудай коллективүүдтэй нимэрхүү харилсаа холбоо тогтоодог юм. Нэгэдэлэй ойрын ерээдүйдэ бүтээжэ эхилхэ зүйлнүүд тухай тэдэнэр олохон коллективүүдтэй зүбшэн хэлсэнхэй.

Продукциин шанар һайжаруулха талаар хамтын хэмжээнүүд хараалагданхай. «Комсомолка» нэгэдэлэй бүхы продукциие Шанарай тэмдэгтэ хүргэхэ гээшэ иимэ хэлсээнүүдэй зорилго мүн болоно.

ТАСС-ай корр.

Минск.

Совет орон дотор

ДЭЭДЭ ҺУРГУУЛИНУУДАЙ БОЛОН ЭРДЭМЭЙ ХИЗААР

ГОМЕЛЬ. Полесидэ индустри болон эрдэм наука хурдан түргөөр хүгжэжэ, эндэ политехническэ институт нээхэ хэрэгтэй болоо һэн. Тус институдай 3 мянга шахуу студентнэртэ билет һаяхан барюулагдаба.

Белоруссиин политехническэ институдай филиалай бааза дээрэ шэнэ дээдэ һургуули байгуулагдаа юм. Машина бүтээлгын ба энергетикын талаар мэргэжэлтэдые, технологическа хүдэлмэриие автомадаар хангаха ба оньһожоруулха, үйлэдбэриие эмхидхэхэ, хүтэлхэ талаар инженернүүдые эндэ бэлдэдэг болохо юм. Ойрын сагта эндэ мэдээсэлэй-тоолон тодорхойлолгын промышленнэ, электроникын, атомна электростанцинууд болон түхеэрэлгэнүүдэй талаар мэргэжэлтэдые бэлдэжэ эхилхэ байна.

Арбадахи табан жэлэй үедэ республика дотор табан дээдэ һургуули, тэрэ тоодо Гомель хотодо 3 дээдэ һургуули нээгдэһэн байна гэжэ БССР-эй Дээдэ һургуулинуудай министерствэһээ ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсээ. Эрдэм, техникын дэбжэлтээр мүндэлһэн 20 шахуу шэнэ мэргэжэл бии болоһон байна

ЛИТЕРАТУРНА ҺАЙНДЭР

КИЕВ. Агууехэ поэт, революционно демократ Тарас Шевченкын түрэһэн үдэртэй тааралдуулан, Шевченкын литературна һайндэр жэл бүри мартын 9-һөө 11 болотор Украинада үнгэргэгдэдэг болобо. Кобзариин түрэһэн нютаг—Моринцы тосхондо, тэрэнэй ажал ябуулгатай холбоотой бусад газарнуудта, Киевтэ литературна үдэшэнүүд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Аха дүү республикын уран зохёолшод тэрээндэ хабаадаха, уран һайханай коллективүүдэй концертнүүд, номой яармагууд, поэзиин үдэрнүүд үнгэргэгдэдэг байха.

СССР-эй арадуудай хани барисаае саашадань бэхижүүлгэдэ, ажалшадые интернациональна ёһоор хүмүүжүүлгэдэ энэ һайндэр туһалха зэргэтэй. Тэрэниие бэлдэжэ үнгэргэхэ республиканска комисси эмхидхэгдэе. Украинын Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Борис Олейник тэрэниие толгойлно.

ЭКРАН ДЭЭРЭ — ГРУЗИИН ФИЛЬМҮҮД

МОСКВА. Совет олон үндэһэ яһатанай киноискусствын фестиваль дээрэ Грузиин фильмүүд һаяхан харуулагдажа эхилбэ. КПСС-эй XXVI съездэдэ зорюулагдаһан энэ харалгада Прибалтикын, Арменийн, Азербайджанай, Молдавиин ба Таджикистанай кинематографистнууд хабаадалсажа, уран һайханай, баримтата, эрдэм дэлгэрүүлгын, эрхим фильмүүдтэй москвагайхидые танилсуулаа.

Манай үеын хүн, хүдөөгэй нэгэ районой партийна хүдэлмэрилэгшэ Грузиин кинематографистнуудай «Твой сын, земля!» гэһэн фильмын гол анхаралда байна. Режиссер Р. Чхеидзе, фильм буулгагшад 70-аад онуудай коммунистнуудтай харагшадые танилсуулна.

(ТАСС).

УЗБЕГЭЙ ССР. Дунда Азиин эгээн томо гидроэлектростанцинуудай нэгэн болохо Сырдарьинска ГРЭС-тэ 300 мянган киловатт хүсэтэй арбадахи энергоблок ашаглагдахаар бэлдэгдэнэ. Тэрэ КПСС-эй XXVI съездын нээгдэхэ үдэр хүдэлжэ эхилхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: генератор хабсаргагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ АЛХАМУУД

БУРЯАДАЙ АССР-эй 1980 ОНОЙ ЭКОНОМИЧЕСКА БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

16 предприяти продукци худалдаха жэлэйнгээ түсэбые дүүргээгүй. Хяагтын плавико-шпадай уурхай, үйлэдбэриин «Забайкаллес» нэгэдэлэй үйлэдбэриин единицэ, Тимлюйн асбоцементын зүйлнүүдэй завод, Улаан-Үдын пивын завод, Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй завод, Госкомсельхозтехникын, Ой модоной ажахын министерствын зарим предприятинууд нилээд ехэ гээгдэлдэ ороһон байна.

82 предприяти ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргэбэгүй. «Бурятэнергын» районно управлени, Онохойн модоной комбинат, Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинат, «Бурятстройматериалы» нэгэдэл, үйлэдбэриин единицэ ба һүнэй промышленностиин нэгэдэлэй Улаан-Үдын һүнэй комбинат, «Бурмясопром» нэгэдэл болон бусад предприятинууд тэрэ тоодо ороно.

Шулуу нүүрһэ малталгын, гагнагдамал түмэр хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгын, автомобиль дээрэ тодхогдоһон кранууды бүтээлгын, модо зүүлгын, целлюлозо, картон, асбестоцементын зүйлнүүд, сонхын шэл, нэхэмэл дотор болон гадар хубсаһан, мяхан, колбасагай зүйлнүүд, тоһон, тоһотой һүөөр буйлуулагдаһан зүйлнүүд болон бусад продукци гаргалгын түсэб дүүргэгдээгүй.

Республикын предприятинуудта шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэрие автомадаар хангаха, оньһожоруулха, шэнэ түхэлэй промышленна продукци гаргаха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэһэн байгаа.

1980 ондо эрдэм-шэнжэлгын гол шухала хүдэлмэри хэлгын, арадай ажахын һалбаринуудта эрдэм техникын туйлалтануудые хэрэглэлгын гүрэнэй түсэбөөр 102 хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан байгаа. Эдэнэй 80 хэмжээ ябуулгань түсэб дүүргэгдээ, 15-ниинь зарим хубяар бэелүүлэгдээ, 7 хэмжээ ябуулгань түсэб дүүргэгдээгүй.

«Теплоприбор» завод, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат, нарин сэмбын комбинат, Нютагай промышленностиин министерство үйлэдбэридэ шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ гүрэнэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэн байна.

	Дунда зэргээр		1980	1976—1980 онуудта 1971—1975 онуудайхида орходоо (процентээр)
	1971—1975 онууд	1976—1980 онууд		
Бүхы түхэлэй ажахынуудта				
Мяхан (үүсэлэгдэһэн)—мянган тонноор	53,1	54,5	48,0	103
Һүн—мянган тонноор	222,6	225,6	196,3	103
Үндэгэн—миллионоор	175,5	185,5	192,2	106
Нооһон (бодото шэгнүүрынь)—тонноор	5593	5905	5310	106
Колхозуудта, ажахынууд хоорондын предприятинуудта, совхозуудта, гүрэнэй бусад ажахынуудта				
Мяхан (үүсэлэгдэһэн)—мянган тонноор	36,4	37,1	32,4	102
Һүн — мянган тонноор	151,2	158,2	136,5	105
Үндэгэн—миллионоор	95,0	140,8	161,1	148
Нооһон (бодото шэгнүүрынь)—тонноор	5087	5398	4825	106

1980 ондо колхоз, совхозуудай, ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин туршалга-үйлэдбэриин ажахын һүү һаалиин үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1518 килограмм, харин «Птицепром» трестын ажахынуудта—2470 килограмм, «Свинопром» нэгэдэлдэ үнеэн бүриһөө 1800 килограмм һүн һаагдаһан, харин 1979 ондо эхэ тахяа бүхэнһөө 222 үндэгэн абтаһан һаа, нёдондо жэл 227 үндэгэн суглуулагдаһан байгаа.

Үхэр малай болон шубуудай тоо толгой (малай баазануудта, үүсэлхын урда тээ баригдажа байһан малые оруулалсангүй) иимэ болобо:

(мянган толгойгоор)

	Январиин 1-нэй байдалаар		1981 он до 1980 онойхидо орходоо процентээр
	1980 он	1981 он	
Бүхы түхэлэй ажахынуудта			
Эбэртэ бодо мал	496,8	478,4	96
тэрэ тоодо үнеэд	173,6	166,1	96
Хонид ба ямаад	1900,5	1717,1	90
Гахаинууд	235,0	222,6	95
Морид	55,9	54,4	97
Шубууд	2563,8	2757,2	107
Совхозууд, ажахынууд хоорондын предприятинууд, колхозууд болон гүрэнэй, кооперативна бүхы бусад ажахынууд			
Эбэртэ бодо мал	369,3	356,7	97
тэрэ тоодо үнеэд	119,9	113,6	95
Хонид ба ямаад	1796,6	1621,7	90
Гахайнууд	152,9	154,3	100,9
Морид	55,1	53,6	97
Шубууд	2061,5	2312,6	112

Колхоз, совхозуудта — 2,7 килограмм, харин Улаан-Үдын районой ажахынуудта — 3,1 килограмм, Баргажанай, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй районуудай ажахынуудта хонин бүриһөө дунда зэргээр 3 килограмм нооһон хайшалагдаа.

1980 ондо гүрэндэ худалдагдаһан малай амидын дунда зэргын шэгнүүр (бэлэдхэлэй үхэр малай шэгнүүрэй нэмэлтые оруулалсан) 1979 онойхиһоо доошоо ороһон байна: эбэртэ бодо малай — 298 килограмм, гахайн — 91 килограмм, хонидой — 35 килограмм.

Бүхы түхэлэй ажахынуудта **худөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдалга** иимэ болоһон байгаа:

	Дунда зэргээр		1980 он	1976—1980 онуудта 1971—1975 онуудайхида орходоо процентээр
	1971—1975 онууд	1976—1980 онууд		
Тариан—мянган тонноор	82,8	16,1	4,5	19
Хартаабха—мянган тонноор	29,4	27,4	12,1	93
Овощ—мянган тонноор	17,1	14,3	13,6	84
Мал ба шубууд — мянган тонноор:				
амидын шэгнүүрээр	63,9	61,7	50,4	97
үүсэлэгдэһэн шэгнүүрээр	38,0	36,2	30,3	95
Һүн—мянган тонноор	124,3	135,0	113,3	109
Нооһон (тоосооной шэгнүүрээр) — тонноор	6798	7213	6409	106
Үндэгэн—миллионоор	84,5	122,6	139,4	145

1980 ондо, бүхы табан жэлдэ үндэгэ худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Худөө ажахын бусад продукгнуудые худалдалгын хэмжээн дүүргэгдээгүй.

Ниитын адууһа малай энэ үбэлжэлгые үнгэргэхын тула эбэртэ бодо малай толгой бүхэндэ 7,6 центнер тэжээл таһалагдажа үгтэнхэй. Зэдын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын районуудай ажахынууд үхэр малаа үбһэ тэжээлээр тон багаар хангаһан байна.

Малай байрануудые оньһожоруулха хүдэлмэри саашадань үргэлжэлүүлэгдээ. Тоосооото үе соо 800 толгой эбэртэ бодо малай, 1200 толгой гахайн, 26,4 мянган шубуудай байра үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулагдаа.

1980 ондо **худөө ажахые хүгжөөлгын бүхы хүдэлмэридэ** 117,4 миллион түхэригэй, тэрэ тоодо гүрэнэй — 86,8 миллион түхэригэй, колхозуудай 30,6 миллион түхэригэй капитальна һомололгонууд гаргашалагдаба. 1979 онойхитой жэшэбэл, гүрэнэй ба колхозуудай зүгһөө гаргашалагдаһан капитальна һомололгонууд 1 процентээр ургаа. Уһанай ажахын барилгада 11,7 миллион түхэриг гаргашалагдаба.

Республикын худөө ажахыда ашаанай ба тусхай шэглэлтэй 1126 автомобиль, 1050 трактор, ороохо хуряадаг 200 комбайн, 997 сеялкэ, тракторай 507 плуг, тракторай 1084 косилка, минеральна утэгжүүлгэнүүдые сасадаг 81 түхеэрэлгэ, бороо оруулдаг 48 машина болон бусад олон машина, түхеэрэлгэнүүд худалдагдаһан байха юм. Худөө ажахы 148,5 мянган тонно минеральна утэгжүүлгэ абаба.

ХҮДӨӨ АЖАХЫ

1980 ондо бүхы түхэлэй ажахынуудта **тарилгын талмай** 837,7 мянган гектарта хүргэгдөө гэхэ гү, али 1979 онойхиһоо 0,1 процентээр хороогдоо. Урдахи жэлэйхитэй сасуулбал, ороохото ургамалнуудай талмай 8,3 мянган гектараар гэхэ гү, али 2 процентээр үргэдхэгдөө. Түхэлэй тэжээлэй ургамалнуудые тарилга хороогдоһон байна. Тарилгын талмайда ороохото ургамалнууд—52 процент, эдэнэй дунда шэниисэ—28 процент, тэжээлэй ургамалнууд 44 процент ооloһон байгаа.

1980 ондо худөө ажахын ажалшад сагай уларилай хүшэр хүндэ байгаашье һаань, 183,3 мянган тонно таряа хуряагаа. Энэнь 1979 онойхиһоо 9 процентээр ехэ болоно.

Бүхы түхэлэй ажахынуудта худөө ажахын гол ургамалнуудай **ургаса ба хуряагдаһан ниитэ хэмжээниинь** иимэ болоо гэбэл:

	Хуряагдаһан бүхы ургаса—мянган тонноор			1 гектар бүриһөө абтаһан ургаса—центнерээр		
	1971—1975 онуудта жэлдээ дунда зэргээр	1976—1980 онуудта жэлдээ дунда зэргээр	1980—ондо	1971—1975 онуудта жэлдээ дунда зэргээр	1976—1980 онуудта жэлдээ дунда зэргээр	1980 ондо
Тариан	510,7	297,5	181,3	9,4	6,3	4,2
Хартаабха	232,1	152,5	82,2	97	65	54
Овощ	33,7	23,6	24,0	119	89	86

Тэжээл болгогдохо нэгэ жэлэй ногооной ургаса гектарай 9,8 центнертэ хүрэһэн гэхэ гү, али 1979 онойхитой сасуулбал, 5 процентээр дээшэлһэн байна.

Урда урдын жэлнүүдтэ тарагдаһан олон жэлэй үбһэ ногоо хуряалгын дундуур хэмжээн 2,7 центнерээр нэмэжэ, гектарай 14,1 центнертэ хүрөө.

Сагай уларилай таарамжагүй байгаашье һаань, зарим ажахынууд ороохото ургамалнуудай яһала һайн ургаса хуряаба. Тиигэжэ республика дотор гектар бүриһөө дунда зэргээр 4,2 центнер ургаса абтаһан һаань, харин Түнхэнэй районой «Маяк» колхоз—16,9 центнер, «Сибиряк» колхоз — 14,4 центнер, Яруунын районой «Юбилейныи» совхоз гектар бүриһөө дунда зэргээр 14,6 центнер таряа хуряажа абаба. Бэшүүрэй районой «Рассвет» колхоздо—100 центнер, Түнхэнэй районой «Сибиряк» болон «Маяк» колхозуудта тус тустаа гектар бүриһөө 87, мүн 85 центнер хартаабха малтаһан байна.

159,4 мянган гектар уһалууриин газарай 99,8 процентнь худөө ажахын үйлэдбэридэ ашаглагдаа.

Уһалууриин газарай 78 процентдэ—тэжээлэй, 12 процентдэ ороохото ургамалнууд, 10 процентдэнь хартаабха болон овощой ургамалнууд таригдадаг байна.

1980 ондо, урда жэлэйхитэйнь жэшэбэл, газарай хүрьһэнэй нуралгые зайсуулан сараха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэбэ. 186,2 мянган гектар талмайда шаблаагүй анзаһаар газараа хахалаа. Энэнь, 1979 онойхитой сасуулбал, 81 процентээр үлүү ехэ байха юм. Нара, һалхинһаа газарай хүрьһэнэй нуралгые хамгаалха зорилготой тусхай сеялкэнүүдээр 293 мянган гектар дээрэ тарилга хэгдээ. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 1,5 мянган гектараар дээшээ байна. Газарайнь хүрьһэнэй ехээр нуража байһан 4,8 мянган гектар газар шанаржуулагдажа, сабшалан болгогдоо.

Колхоз, совхозуудта худөө ажахын ургамалнуудай тарисдаха газарта 16,8 мянган тонно минеральна, 1039,4 мянган тонно нютагай утэгжүүлгэ гаргагдаһан байгаа.

Нэбтэрүүлэгдэһэн 1101 севооборотһоо дүн хамта 387,2 мянган гектар тарилгын талмайтай 592-ынь (54 процентнь) ашаглагдаа.

Сабшалан болон бэлшээри һайжаруулха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэбэ, Гүрэнэй ажахынуудта, колхозуудта 4,6 мянган гектарай талмай үндэһөөрнь, 81,4 мянган гектарай сабшалан болон бэлшээри зарим хубяарнь һайжаруулагдаһан байгаа. 2 мянга гаран гектарай бэлшээри һайжаруулагдаба.

Нёдондо жэлэйхитэй жэшэбэл, һайн сортын ороохото ургамалнуудай үрэһөөр тарилга хэлгэ 8 процентээр дээшэлжэ, 83 процентдэ хүрэһэн байна.

Республикын колхоз, совхозууд 1981 ондо үндэр баян ургаса хуряажа абахые шармайн оролдоно.

273,9 мянган гектарта намарай паар хахалагдаа. 1981 оной январиин 1-нэй байдалаар республикын ажахынууд ороохото болон ороохото-бобово ургамалнуудай 64,3 мянган тонно үрэһэ хаа ба. Энэнь түсэбэй 42 процент болоно. Колхоз, совхозууд бии байһан үрэһэ хүрэнгөө тарилгын шанарта хүргэхын, үрэһөө элбэг хүрэхөөр хаахын тула эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Худөө ажахын оньһон техникэ хабарай тарилгын хүдэлмэридэ бэлдэгдэнэ. 1981 оной январиин 1-нэй байдалаар тракторнуудай—77, ашаанай автомобильнуудай—77, тракторна плугуудай—65, сеялкэнүүдэй—58, культиваторнуудай—55, хартаабха һуулгадаг түхеэрэлгэнүүдэй 50 процентнь заһабарилагдаһан байгаа.

Таряалан болон сабшалан дээрэ үтэгжүүлгэнүүдые гаргажа үргэлжэлһөөр.

1979—1980 онуудай үбэлжэлгын үедэ үхэр малые тэжээлээр дутамаг хангаһанһаа, мүн 1980 оной зунай сагай ган гасуур байһанһаа боложо, мяха, һү, нооһо үйлэдбэрилгын хэмжээн хороо, үхэр мал, хонид, адуун һүрэг ехээр гарзалаа. Нарай түл абажа түлжүүлгэ доошолһон байха юм.

Республика дотор **мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ** иимэ болобо:

ТРАНСПОРТ БА ХЭЛХЕЭ ХОЛБООН

Ниитын хэрэглэлэй гол транспортын ашаа болон хүгэлтэ иимэ баримта мэдээнүүдые зөөхэ түсэбэй дүүрнүүдээр элирхэйлэгдэнэ:

	1980 ондо хэгдэһэн ажал	Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1980 ондо 1979 онойхидо орходоо процентээр
Ашаа зөөлгэ — миллион тонно-километрээр:			
Түмэр замай транспорт	x	99,6	104,9
Автомобильна транспорт	253,1	101,1	107,7
Хүнүүдые зөөлгэ — миллион пассажир-километр:			
Түмэр замай транспорт	x	91,1	94,9
Автомобильна транспорт	763407,8	100,0	104,0

Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделени ашаа зөөхэ түсэбөө 109,4 процентээр дүүргэж, тэрэ тоодо шулуун нүүрһэ — 101,3, барилгын минеральна материалнууд — 86,7, модо — 100,8, ороохо таряа зөөхэ түсэбөө 96,7 процентээр дүүргэж.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100,1 процентээр дүүргэгдэж. 1979 онойхитой сасуулбал, ажалай бүтээсэ 1,8 процентээр ургаһан байна.

Буряадай транспортна управлени ниитын хэрэглэлэй автомобильна транспортаар ашаа зөөлгын жэлэй түсэбые 100,2 процентээр дүүргэжэ, 1979 онойхитой сасуулбал, ашаа зөөлгын хэмжээе 1,7 процентээр хорооготоо.

Хүнүүдые зөөлгын түсэб 100,2 процентээр дүүргэгдээ, ашаа зөөлгын хэмжээн 1,9 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

Буряадай АССР-эй **хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлени** продукциин ниитэ хэмжээнэй түсэбэй дүүргэлтые 100,6 процентдэ хүргэбэ. 1979 онойхитой жэшэбэл, хэлхеэ холбооной продукциин хэмжээн 4,4 процентээр ургаһан байна.

Трансляционно радиоточконуудай ургалтын жэлэй түсэб 100,2 процентээр дүүргэгдээ. Городской телефонно хэлхеэ холбооной абонентнүүдэй ургалтын түсэб 103 процентээр дүүргэгдэбэ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ жэлэй түсэб 101,5 процентээр дүүргэгдэжэ, тэрэнэй ургалта, 1979 онойхитой жэшэбэл, 4 процент болоо.

КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА

1980 ондо апатидай заводто баригдажа байһан туршалгын шанаржуулгын фабрика, суудхэдээ 400 тонно холимог тэжээл үйлэдбэрилхэ Шулуутын холимог тэжээлэй завод, «Байкалрыбпром» нэгэдэлэй загаһа үсхэбэрилгын хоёр завод (Баргажанай ба Сэлэнгын), Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадта картон ба целлюлозо үйлэдбэрилхэ нэмэлтэ хүсэнүүд **баригдажа, ашаглалгада оруулагдаһан байна.** Үргэдхэгдэжэ, һэльбэгдэн шэнэлэгдэһэнэй һүүлээр нэмэлтэ хүсэнүүд: «Бурятпромстрой» нэгэдэлэй үргэлжэ ханатай байшан гэрнүүдые баридаг заводто — 26 мянган кубометр хабсаргагдамал түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые, 50 мянган кубометр халаажа хүбхылгэгдэһэн перлит, Улаан-Үдын хирпиисын заводто — 20 миллион хэһэн хирпиисэ гаргаха, Тимлюйн асбоцементын хэрэгсэлнүүдэй заводто — 15 миллион хабтагар асбестоцементын плита гаргаха, Улаан-Үдын һүнэй комбинадта халаан соогоо 100 тонно тоһотой һүнэй продукци буйлуулан гаргаха нэмэлтэ хүсэнүүд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаба.

Хойто-Байгалай нефтебазада нэмэлтэ амһартанууд ашаглалгада тушаагдаһан байна.

«Бурятэнергын» управлени электро-дамжуулгын 741,8 километр утатай лини татаа. Эдэнэй 492,5 километрынь худөө ажахыда зорюулагданхай.

«Забайкаллес» нэгэдэлэй модо бэлдэдэг предприятинууд модо зөөлгын шэнэ харгынуудые баряа. Тиигэжэ 40 мянган кубометр модо зөөхэ арга олгогдобо.

Байгал-Амарай түмэр замай, Озёрно ашагта малтамал шанаржуулгын комбинадай, Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районой АТС-эй, Турунтаево тосхоной хилээмэнэй заводой ба бусад объектнүүдэй барилга үргэлжэлүүлэгдэһэн байна.

Республикын **колхоз, совхозуудта** шэнэ барилга хэһэнэй, бии байгаа байрануудые үргэдхэһэнэй ашаар 8,3 мянган толгой эбэртэ бодо малай, 2,3 мянган гахайн, 28,4 мянган хонидой, 72,9 мянган шубуудай байра баригдажа, ашаглалгада үгтэһэн, тэжээл бэлдэлгын, тэрэниие һайнаар хадагалгын барилга хэхэ ехэ программа бэелүүлэгдэһэн байха юм. Суудхэдээ 96 тонно холимог тэжээл буйлуулха аргатай тэжээлэй цехүүд, силос болон сенаж дараха 120,5 мянган кубометрэй түхеэрэлгэнүүд баригдаа.

2500 толгой эмэ буруу, хашарагуудые үсхэбэрилгын ажахынууд хоорондын комплексын барилга Ивалга тосхондо дүүргэгдэбэ.

2,6 мянган гектар уһалагдадаг болоһон, намаг налхитай 1,9 мянган гектар газар хатаагдаһан байна. 72,6 мянган гектарай бэлшээри уһажуулагдаа.

1979 онойхидо орходоо, республикын арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ **капитальна һомололгонууд** 6 процентээр дээшэлбэ. Бүхы дээрээ түсэб зарим тэды дүүргэгдээгүй.

Гүрэнэй барилга-хабсаралгын эмхинүүдэй өөһэдын хүсөөр бэелүүлэгдэһэн **подрядна хүдэлмэриин хэмжээн** 263,6 миллион түхэригтэ хүрэбэ. Энэнь 1979 онойхиһоо 8 процентээр дээшэлһэн байна.

Байгал-Амарай түмэр замые баридаг подрядна эмхинүүд барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ жэлэйнгээ түсэбые 6 процентээр үлүүлэн дүүргээ. 1979 онойхитой жэшэбэл, эдэнэй хүдэлмэриин хэмжээн 21 процентээр ургаба. «Бурятсельхозмонтажкомплект», «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлнүүдэй, «Бурятпромжилводстрой» трестын эмхинүүд бүхыдөө подрядна хүдэлмэриин жэлэй түсэбые үлүүлһэн байха юм.

Барилга дээрэ ажалай бүтээсэ 1979 онойхиһоо 6 процентээр дээшэлбэ.

Гэхэтэй хамта республика дотор гол фонднуудые, үйлэдбэриин хүсэнүүдые, барилганууды ашаглалгада оруулха түсэб дүүргэгдээгүй. Барилгын ба хабсаралгын эмхинүүдэй зарим хубинь эдэнэртэ даалгагдаһан подрядна хүдэлмэриин түсэбые, ажалай бүтээсэ болон ашаг олзын түсэбүүдые дүүргэбэгүй.

Республикын барилгын гол нэгэдэлнүүд, трестнүүд подрядна хүдэлмэриин ниитэ хэмжээгээр жэлэйнгээ түсэбые бэелүүлжэ шадаагүй гэбэл:

	Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1980 он 1979 онойхидо орходоо процентээр
«Бурятпромстрой» нэгэдэл	79	87
«Бурятцелинстрой» трест	73	78
«Бурятводстрой» трест	80	93

Тиихэдэ барилга дээрэ ашаг үрэ ехэтэй материалнууд, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүд, хүдэлмэриин түрүү арга онолнууд хангалтагүй удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Урда жэлэйхитэй сасуулхада, сүм хабсаржа хэдэг барилгын хэмжээн доошолһон байна.

ХҮН ЗОНОЙ БАЙДАЛЫЕ УЛАМ ҺАЙЖАРУУЛГА БА СОЁЛОЙ ХЭМЖЭЭЕНЬ ДЭЭШЭЛҮҮЛГЭ

Арадай ажахыда **ажалладаг хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай тоо** жэлдээ дунда зэргээр 1 процентээр ургаба. Арадай ажахыда ажалладаг **хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын дундуур салин.** 1979 онойхитой жэшэбэл, 3,3 процентээр дээшэлжэ, 189 түхэригтэ хүрөө.

Колхозникуудай ажалай түлөөри хоёр процентээр нэмэбэ.

Хүнүүдэй нөөсэлгын кассануудта хэһэн мүнгэн 22,5 миллион түхэригөөр дээшэлээ. Гүрэн доторой урьһаламжын облигацинуудые бусаажа түлэхэ тиражнууд наадагдаба.

Хүн зоной олзо доходой ургахатай хамта, гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай эрьесэ, мүн түлөөһэтэй хангалгын хэмжээнүүд ургаа.

1980 ондо **гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай розничнэ эд бараанай эрьесэ,** тэрэ тоодо ниитын эдеэ хоолые оруулалсан, 968,9 миллион түхэригтэ хүрэһэн гэхэ гү, али 1979 онойхитой сасуулхада, 6 процентээр дээшэлһэн байна.

Түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо, 7,9 миллион түхэригөөр ехэ эд бараан, эдлэл хэрэгсэлнүүд хүн зондо худалдагдаа. Республика дотор бүхы дээрээ розничнэ эд бараанай эрьесын түсэб — 100,8 процентээр, тэрэ тоодо гүрэнэй худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ — 101 процентээр, эд хэрэглэмжын кооперацида 100,2 процентээр дүүргэгдээ.

Республикын ниитын эдеэ хоолой предприятинууд өөһэдынгөө үйлэдбэрилһэн 57,9 миллион түхэригэй продукци худалдаба. Энэнь түсэбэй 104 процент болоно. 1979 онойхитой жэшэбэл, өөһэдын продукци үйлэдбэрилгэ 7 процентээр ургаба.

Худалдаа наймаанай үргэдхэгдөөшье һаань, зарим түхэлэй эд бараагаар, эдлэл хэрэгсэлнүүдээр хүн зоной эрилтэнүүдые гүйсэд хангажа шадаагүйбди. Зарим предприятинууд ассортиментдэ таарахагүй, муу шанартай эдлэл хэрэгсэлнүүдые худалдаанда гаргадаг байна.

Хүн зоной ажаһуудал хангалгын хэмжээн 21 миллион түхэригтэ хүрэбэ. 1979 онойхитой сасуулхада, энэнь 7 процентээр дээшэлээ. Жэлэй түсэб дүүргэгдээ.

Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участогай хүн зониие хангалгын хэмжээн 133,8 мянган түхэригөөр ургаһан байна.

Гүрэнэй ба кооперативна предприятинууд, эмхинүүд, колхозууд, хүн зон 279 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые 3,3 мянган һурагшадай һууритай юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудые, һургуулиин, наһа гүйсөөдүй 163 мянган хүүгэдэй хүмүүжэхэ эмхи зургаануудые **барижа ашаглалгада оруулба.** Улаан-Үдэ хотын ажалшадта зорюулагдан, тамаралгын бассейн, халаан соогоо 750 хүнэй бэеэ үзүүлхэ поликлиникэ болон социально-соёлой бусад барилганууд бодхоогдоо.

Байгаалиин нөөсэ баялигуудые зүбөөр, гамтай һайнаар хэрэглэхэ, оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха хэмжээ ябуулгануудай программа бэелүүлэгдэбэ. Уһа хамгаалха барилгануудые хэлгэдэ 5,7 миллион түхэригэй капитальна һомололгонууд гаргашалагдаа. Промышленна дүрбэн предприятида ула сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаба. Суудхэдээ эдэнэр 7,8 мянган кубометр уһа сэбэрлэхэ.

Арадай гэгээрэл, эрдэм, соёл саашадаа хүгжөөгдөө.

350 мянга гаран хүн элдэб һуралсалда хабаадуулагдана. Эдэнэй 163,8 мянганиинь — юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта, 5,6 мянганиинь — дунда эрдэм олгодог техническэ мэргэжэлэй училищинуудта, 20,3 мянганиинь — тусхай дунда һургуулинуудта, 22,6 мянганиинь дээдэ һургуулинуудта һурадаг.

1980 ондо 19,2 мянган хүбүүд, басагад дунда һургуули дүүргэээ. 15,9 мянган хүн найман жэлэй һургуули дүүргээд, эдэнэй 99,4 процентнь дунда эрдэм олгохо һургуулинуудта һуралсалаа үргэлжэлүүлнэ.

Мүнөө үедэ һургуулинуудта һунаагдаһан үдэртэй бүлэгүүдтэ 43,6 мянган һурагшад хүмүүжүүлэгдэнэ. Энэнь урда жэлэйхиһээ 3 процентээр олон юм.

Һургуулида ороодүй хүүгэдэй эмхи зургаануудта 63 мянган үхибүүд ябана.

Эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 2 мянган хүнһөө дээшэ болобо.

1980 ондо 8,4 мянган мэргэжэлтэд, тэрэ тоодо дээдэ эрдэмтэй 3,4 мянган, тусхай дунда һургуулитай 5,0 мянган хүн арадай ажахыда хүдэлхөөр эльгээгдээ.

Жэлэй турша соо техническэ мэргэжэлэй һургуулинууд 11,3 мянган залуу хүдэлмэришэдые һурган бэлдэбэ.

Предприятинуудта, эмхи зургаануудта, организацинуудта, колхозуудта хүдэлдэг хүнүүд шэнэ мэргэжэлдэ һургагдаһан, мүн 130 мянга гаран хүн институудуудта, факультедүүдтэ, курсануудта мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн байна.

7 миллион шахуу боти номой жасатай ниитын 578 библиотекэ, 726 клуб, 794 кино-түхеэрэлгэ республикын хото городуудай, һуурин тосхонуудай хүн зониие хангана.

Медицинскэ хангалга, хүн зоной амаралта эмхидхэхэ хэрэг үргэдхэгдөө.

Больницын эмхи зургаануудтахи оро дэбдихэрэй, санаторинуудай, пансионатуудай, амаралтын байшангуудай, баазануудай, аяншалгын баазануудай һуури олошоруулагдаа.

Зундаа 25 мянга гаран үхибүүд, багашуул пионерэй болон һургуулиин лагерьнуудта амарһан байха юм.

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлени

ИНДИИН РЕСПУБЛИКЫН НАЦИОНАЛЬНА ҺАЙНДЭРТЭ

ГИМАЛАЙН СААНАХИ МАНАЙ ХАНИ

Индидэ тэмдэглэгдэдэг һайндэрнүүдэй зариман эртэ урдын энэ ороной түүхэтэй уг үндэһөөрөө холбоотой, нүгөөдэ зариманиинь —тон һаяын байдаг. Энэдхэг арад өөрын, эгээн ехэ һайндэрые — Республикынгаа үдэрые жэл бүри январьда тэмдэглэдэг гуримтай. Делиин гол гудамжа — Радж Патхедэ юрэ бусын гоё һайханаар шэмэглэгдэнэ: гурбан километр ута проспектые зубшаһан ногоон газонууд шадар трибунанууд тодхогдоно. Январиин 26-да эндэ баярай парад үнгэргэгдэдэг. Эндэ суглараһан хэдэн зуугаад мянган зон Индиин олон зуун жэлэй ёһо заншалтай, үзэсхэлэнтэ жабхалан жагсаалые, залуу республикын туйлалтануудые хараха.

Энэдхэг арад Республикынгаа үдэрые энэ жэлдэ 31-дэхсэ тэмдэглэхэнь. Омогорхохо юумэн эдээндэ бии. Тус орон гуша үлүүтэйхэн жэлэй турша соо зуун жэлтэй тэн болохо замаар дабшан ерээ. Түрүүшынь алхамууд илангаяа бэрхэтэй байһан. Хоёр зуу шахуу жэлэй турша соо Индиие тоноһон, дээрмэдэһэн Англиин колонизаторнууд хүндэ хүшэр хойшолонгуудые үлөөһэн байна.

Индиин Республика промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээнэй талаар мүнөө хүгжэнги индустритай аха-заха арбаад гүрэнэй тоодо ороно. Эндэхи предприятинууд элдэб янзын продукци —электронно часуудһаа эхилээд, түгэс хүсэтэ ууралай турбинанууд хүрэтэр бүтээдэг. Электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэнь үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ 15 дахинһаа ехээр нэмэһэн байна. Нүүрһэ малтан абалгын хэмжээн һүүлэй 25 жэлэй турша соо гурба дахин нэмээ. Индиин эрдэм, техникын туйлалтануудые элирхэйлэн харуулха олон жэшээнүүдые дурдажа болохо. Түлхин гаргаха өөрын ракетын туһаламжаар «Рохини» гэжэ дэлхэйе тойрон дабшаха хэмэл одые Инди 1980 ондо амжалтатайгаар ниидхүүлээ һэн.

Худөө ажахын талаар горитой амжалтанууд туйлагданхай. Тэрэнэй хубида национальна олзо доходой хахад шахууень хүртэнэ 1950 онһоо хойшо ороохо таряа ургуулан абалга 55 миллион тоннонһоо 135 миллион тонно хүрэтэр нэмээ. Тракторнууд болон худөө ажахын бусад машинануудые таряалан дээрэ ходо хаража болохо.

Индиин экономикын хүгжэлтэ социальна шухала асуудалнуудые шиидхэлгэтэй нягта холбоотой байдаг. Бэеэ даадаг болоһон жэлнүүдтэ энэ талаар нилээд ехэ дабшалта хэгдээ. Элүүрые хамгаалгын хэрэгэй хүгжөөгдэһэнэй ашаар энэдхэг зоной дундуур наһанай хэмжээн хоёр дахин шахуу — 27-һоо 52 хүрэтэр нэмэнхэй. Индидэ 100 миллион үлүүтэй үхибүүд һурана, 100 гаран университет, 135 мянган колледж, гүрэнэй 800 мянган һургуули хүдэлмэрилнэ.

Гэхэ зуура, 660 миллион зонтой энэ ороной үмэнэ хэдэн олон, шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии байһаар. Энэдхэг зоной 48 процент шахууень хэмһээ гадуур үгытэй. Улад зоной гурбанай нэгэ хубиһаа халта үлүүнь үзэг бэшэг мэдэхэ, 25 миллион шахуу хүнүүд саг үргэлжэ хэхэ ажалгүй ябана. Индиин зоной 80 процентын ажаһуудаг худөө нютагуудта ажалтай бололгын асуудал илангаяа орёо түбэгтэй.

Социальна асуудалнуудаар И. Гандиин правительствын сэхэ шууд бэелүүлжэ байгаа хэмжээ ябуулганууд түрүүшын ээлжээндэ үгытэй ядуу зоной байдал һайжаруулха зорилго табина. Газаргүй таряашад ба батрагуудые эдлүүриин газартай болгохо, тэдээндэ зорюулжа гэр байрануудые бариха, баяшуулда миинтээр хүдэлмэрилдэг феодальна гурим болюулха тухай хуулиие бодото дээрэнь бэелүүлхэ, «хара дэлгүүртэй», хонжоо наймаантай тэмсэхэ гэжэ тэдэ хэмжээ ябуулгануудаар хараалагдана.

Ороной социально-экономическа хүгжэлтын зургаадахи табан жэлэй түсэб арад зоной байдалые улам һайжаруулха хараа шэглэлтэйгээр тодорхойлогдожо байна. Энэ түсэбэй бэелүүлэгдэхэдэ, тон үгытэй бүлэнүүдэй тоо 1986 оной үеэр хоёр дахин хорохо ёһотой. Дурсагдаһан түсэбтэй зохилдуулагдан, национальна экономикын гүрэнэй сектор гол үүргэ дүүргэдэг болохо. Тэрэниие хүгжөөхын тула тон ехэ мүнгэн—900—1000 миллиард рупий һомологдоно.

Индиин республикын хүгжэлтын, тэрэнэй политическэ ба экономическа бэеэ дааһан байдалай тогтонижолгын түүхэ СССР-тэй хани барисаан ба харилсаантайнь нягта холбоотой юм. СССР-эй туһаламжатайгаар Индидэ баригдаһан гү, али баригдажа байгаа Бхилайн ба Бокарын металлургическа заводууд, Суратграхай худөө ажахын оньһожоруулагдамал фермэ, бусад 70 гаран үйлэдбэри совет-индиин хани барисаанай бодото һүлдэ гэрщэнүүд, шэнэ Индиин омогорхол болоно. Совет-индиин холбоо барисаае али али талада ашагтай туһатайгаар хүгжөөхэ холын хараата зорилгонууд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй үнгэрэгшэ жэлэй декабрьда хани ёһоной албанай хэрэгээр Индидэ ерээд байха үеэр баталагдаһан документнүүд дотор элирхэйлэгдээ һэн. СССР-эй ба Индиин хани барисаан бата бэхи үндэһэ һууритай, хоёр ороной арадуудай аша туһада харюусана.

С. КАРМАЛИТО, ТАСС-ай корр.

Дели.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

ШУДАРГЫ АЖАЛААРАА ШАЛГАРНА

Ульяна Прокопьевна Новокрещенова Хяагта хотодо үнинэй мэдээжэ өөдэлшон гэжэ суурханхай.

— Хүн болохо багаһаа, хүлэг болохо унагаһаа, — гэжэ арадай аман үгэнүүдэй ехэ удхатай тэрэ хара багаһаа ажалда абьяастай һэн, — гээд нютагайнь үбгэжөөлнүүд магтадаг. Бага балшар наһанһаа эсэгэеэ гээгээжэ, дайнай һүүлэй хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ өөдэлшонхой мэргэжэлдэ тэрэ һураһан намтартай юм.

Он жэлэй үнгэрхэ бүри урагшаа һанаатай, ажалдаа оролдосотой Ульяна Прокопьевна ахамад нүхэдэй ударидалга доро өөдэлшоной дүй дүршэлтэй болоо.

Тиигэжэ һүүлэй юһэн жэлэй турша соо тэрэ өөрынгөө түсэбтэ даабаринуудые үргэлжэ дүүргэжэ ябана. Үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулһанайнь түлөө У. П. Новокрещеновагай энгэртэ Ажалай Улаан Тугай орден жалардаг.

Оролдосото ажалаараа шалгарһан тэрэнэй һайшаал магтаалнууд тоолохо болоо һаа, олон ааб даа. Тодорхойлбол, «Мэргэжэлэй шалгаргашаа», «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн хүндэтэ тэмдэгүүдээр шагнагдаһан.

Өөрөө үүсхэлтэйгээр оролдожо, эршэтэ ажалаараа шалгархайнаа гадна, Ульяна Прокопьевна залуу өөдэлшодые баян дүршэлдөө һургадаг һайн һайхан заншалтай юм.

Хяагтын эрэлгэ-нэхэлгын фабрика дотор хубсаһанай трикотажна цехэй түрүү өөдэлшодой нэгэн У. П. Новокрещенова алдарта партиингаа XXVI съездэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр һарын түсэбтэ даабаринуудые съездын нээгдэхэ хүртэлэр үлүүгээр дүүргэхээр зоригжохоной ажаллажа байна.

Е. СУРМАЧ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ажалай Улаан Тугай орденто У. П. Новокрещенова.

Авторай фото.

САРЮУН ЯБАХЫН ТҮЛӨӨ

Үнэгэтэйн дунда һургуулида «Мүнөө үеын хүнэй гадаада тухай шарай» гэһэн темээр һонирхолтой диспут үнгэргэгдэбэ. Классһаа гадуур хүдэлмэри эрхилдэг багша Г. Е. Зверева энэ хөөрэлдөөе тааруу зохидоор эмхидхэжэ шадаа.

«Һургуулида һурадаг басагад һиихэ зүүхэдөө ямар бэ?», «Хүбүүд галстугуудые үдэр бүри үмдөөд ябаха ёһотой гү?», «Зарим һургуулинуудта таагүй, зохихогүй эрилтэ табигдажа, һурагшадай час зүүгээд ябахань хоригдодог. Энэ зүб гү?» гэһэн асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

— Хүн бүхэн гоё һайханай мэдэрэлтэй байха зэргэтэй. Эгээл энээнһээ уламжалан, бэедээ тааруугаар, сэмэрхэноор хубсалха, үнэ зүйлэ зохидоор заһаад ябаха ёһотойбди, — гэжэ 10-дахи классай һурагша Ирина Потёмкина хэлэбэ.

Моодо тухай, яажа хубсалха тухай 10-дахи классайхид удаан хөөрэлдөө һэн.

Л. ВИЛЬМОВА.

Загарайн район.

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ УРАН БҮТЭЭЛНҮҮД

Модошо дархан С. Моисеенко, модо отологшо Н. Джуз, рентгенолог С. Бурцев, бульдозерист А. Колесов, бусадшье эгээл түрүүшынхеэ фото-выставкэдэ хүдэлмэринүүдээ табинхай. Забайкалиин транспортна барилгашадай дорпрофсожой үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн энэ выставкэ КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ зорюулагданхай.

Байгал-Амарай түмэр замай барилгашад, Северобайкальскын һургуулинуудай һурагшад уран бүтээлнүүдээ асаржа, соёлой байшанда олоной анхаралда табиба. Эдэ буулгабаринуудые, фото-зурагуудые анхархидамнай, юрын хүдэлмэришэн хүнүүд ажабайдалые, оршон тойронхи байгаалиие өөрсэ янзаар харадаг гэжэ элирнэ. Жэшээлхэдэ, «БАМтоннельстрой» управлениин бригадир А. Н. Дубковой «Хүлеэгдээгүй уулзалганууд» гэһэн гаршаг доро үгтэһэн бүтээлнүүд бултанда һайшаагдаа. Барилга-хабсаргалгын 581-дэхи поездын мастер С. В. Краснопёров харагшын анхаралда «Барилгашад» гэһэн фото-зурагаа табиһан байна.

Удангүйгөөр выставкэдэ хабаадагшадай эрхимүүдынь элирүүлэгдэхэ.

Ю. АЛЕКСАНДРОВ.

Хойто-Байгалай район.

ҮНЭН СЭДЬХЭЛҺЭЭ

Амгалан тайбан байдалай түлөө тэмсэлдэ хабаадагшад жэлһээ жэлдэ олошорно. Районоймнай ажалшад үнгэрэгшэ арбадахи табан жэлэй хугасаада Эб найрамдалай жасада нилээд ехэ мүнгэ зөөри оруулаа. Нёдондоной дүн абаад харахада, жэлэй туршада 21.633 түхэриг мүнгэн суглуулагдаһан, патриотическа энэ хүдэлөөндэ 53 коллективэй түлөөлэгшэд — дүн хамта 2648 хүн хабаадалсаһан байна.

Энэ талаар эдэбхи гаргагшадые нэрлэлтэй. Райсоведэй гүйсэдкомой, Бодоной совхозой, Баргажанай-Адагай ой модоной ажахын партийна организацинуудай секретарьнар эмхидхэлэй хүдэлмэри шадамар бэрхээр ябуулжа шадаа. Тиигэжэ табан жэлэй дүрбэн жэлэй хугасаада эдэнэй оролдолгоор тус тустаа 2.009, 4.215, 1.772 түхэриг мүнгэн суглуулагдаа.

Наһанайнгаа амаралтада гараһан хүнүүдшье бүгэдэ арадай хэрэгтэ хубитаяа оруулалсана. Жэшээлхэдэ, 80 түхэриг пенси абадаг А. И. Молчанов 50 түхэриг, отставкада гараһан подполковник П. Н. Юдин һара бүридэ 5 түхэриг эб найрамдалай жасада тушаадаг юм.

Д. ГЫРГЕНОВ.

Баргажанай район.

ХҮДЭЛЖЭ БАЙГААД...

Татаурово тосхоной автозаһабарилгын заводой зарим хүдэлмэришэд халаанайнгаа һүүлдэ үдэшын һургуули тээшэ яарадаг. Тэдэнэр заатагүй дунда эрдэмтэй болохын түлөө оролдоно.

Хүдэлжэ байгаад һураха гээшэ хүшэрхэн ааб даа. Теэд тусхай мэргэжэлтэй болохые хүсэгшэд ямаршье бэрхэшээлнүүдые дабахаар бэлэн. Жолоошон В. В. Ториченко, диспетчерскэ албанай оператор Л. Г. Кашина, хүдэлмэришэн С Г. Ананьин, бусадшье дээдэ һургуулинуудта ба техникумүүдтэ һуралсалаа үргэлжэлүүлдэг.

Гэхэтэй гадуур заводой хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө кадрнуудые олошоруулхын, хүмүүжүүлхын түлөө оролдодог. Мүнөө үедэ эдэнэй зуушалгаар эльгээгдэһэн 4 хүн институтда, нэгэ хүн Улаан-Үдын лесотехникумдэ һурана. Ерээдүйн мэргэжэлтэд амаралтынгаа хаһада түрэл предприятидаа ерэжэ хүдэлдэг, практика гарадаг юм. Олонхинь автомашинануудые, автомобилиин двигательнүүдые заһабарилхадаа, онсо шадабаритай болонхой.

Н. УГРЮМОВ.

Прибайкалиин район.

АЗАТАЙШУУЛ ШҮҮБЭ

Шэнэ жэлэй урда тээ тараагдаһан мүнгэ, зөөриин лотерейн билетүүдые худалдан абагшад азатай шүүбэринүүдтэ тудаба. Тэдэнэй дунда «Новосретенский» совхозой һаалишан Е. Ф. Перелыгинае нэн түрүүн дурдалтай. Энэ хүн 735 түхэригэй сэнтэй үнгэтэ телевизор шүүжэрхёо.

Бага-Куналей тосхондо ажаһуудаг Г. М. Некипелова 225 түхэригэй холодильник шүүхэ золтой байба. Олон хүнүүд мүнгэн шүүбэринүүдые абаһан байна.

«МАНАЙ ҮЕЫН ХҮН» ГЭҺЭН ОЧЕРКНУУДАЙ КОНКУРС

Арбадахи табан жэлнай амжалта түгэс түүхэдэ ороһо, шэнэ, арбан нэгэдэхи табан жэл абьяаста алхамаа эршэлэнхэй. Арадай ажахын һалбари бүхэнһөө ажалай амжалта тухай сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэмэ мэдээнүүд үдэр бүри абтажа үргэлжэлһөөр. Тэдэ бүхы илалта, амжалтанууд мүнөө үеын совет хүнүүдэй хүдэлмэришэ хүдэр гараар, ухаан бодолойнь дэлисхээр, урма зоригойнь бадаралгаар түйлагдан шэрээгдэжэ бшуу. Үнэхөөрөөшье, үргэн ужхам Буряад оромнай үлэшэгшэ нютаг бүхэндэ ажал дээрээ алдаршаһан, хүдэлмэриин хэжэ хүдэржэнгүй арад зоной дунда алдар солотой, гүрэн түрэһэнгөө үндэр хайрада хүртэһэн түрүү үзэл бодолтой, эрдэмтэй хүнүүд бии ха юм! Тэдэнэр лэ промышленна предприятинууд болон барилганууд дээрэ, колхоз болон совхозуудта, арадай гэгээрэлдэ, эрдэм наукын, элүүрые хамгаалгын соёлой хүдэлмэринүүдэй болон ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ ханган шададай дунда ажамлтынь найдамтай түлхюур, алтан жасань болоһоор ябадаг гэһэшэ бшуу.

ТИИМЭЛ ХАДАНЬ ХҮГЖЭЛТЭ ТҮГЭС СОЦИАЛИС АЖАБАЙДАЛЫЕ ЗОХЕОН БАЙГУУЛАГША МАНАЙ ҮЕЫН ХҮН ТУХАЙ ЭРХИМ ҺАЙН ОЧЕРКЫН ЗАНШАЛТА БОЛОН КОНКУРСАЯА «БУРЯАД ҮНЭН» ГАЗЕТЫН РЕДАКЦИ ДАХИНАА СОНОСХОБО. «Манай үеын хүн» гэжэ нинтэ гаршаг доро соносхогдоһон энэ конкурс хадаа урда жэлнүүдэй конкурснуудай хуулита үргэлжэлэлынь, урдаа табиһан гол зорилгоёо шиндхэхэ талаар үшөө шэнэ, гүнзэгышье алхамынь болохо бэзэ гэжэ уридшалан найдаха хүсэлтэйбди. Юуб гэхэдэ, энэ жэлнай манай ороной, совет арадай түүхэдэ онсо удхатай жэл шуу. КПСС-эй XXVI съездын жэл мүн. Энэ жэлдэ баталагдан абтаһан СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд эрээдүйн ехэ замай үндэһэн, найдамтай үндэһэн болохол. Нүгөө талаһаа, 1981 ондо манай түрэл хэлэн дээрэ гарадаг «Буряад үнэн» газетын түрүүшын номерой анхан гараһаар, эгээ жаран жэлэй ой гүйсэхэ ха юм. Эдэ баяарта үйлэ хэрэгүүд «Манай үеын хүн» гэжэ конкурсдо хабаадагшадай урма зоригые бадаруулха, ухаан бодолойнь урам һабагшые бадаан байха гэжэ этигэнэбди.

Конкурсдо ороһон материалнууд заншалта болоһон «Манай үеын хүн» гэһэн нинтэ гаршаг доро 1981 оной туршада толилогдожо байха.

Уран зохёолшодые, журналистнуудые, хүдэлмэришэдые ба хүдөө бэшэгшэдые, бухы уншагшадаа энэ конкурсдомнай эдэбхитэйгээр хабаадажа, бэлиг, шадабаринаа гаргаха харуулхые уряална.

Конкурсдо илажа гарагшадта редакциин Хүндэлэлэй грамота нимэ шангуудтайгаар баряулагдахаар тоогоогдобо:

НЭГЭДЭХИ НЭГЭ ШАН—100 ТҮХЭРИГ;

ХОЁРДОХИ ХОЁР ШАН—ТУД БҮРИНЬ 50 ТҮХЭРИГ;

ГУРБАДАХИ ГУРБАН ШАН—ТУД БҮРИНЬ 30 ТҮХЭРИГ.

«Буряад үнэнэй» конкурсдо эльгээгдэһэн очеркын хэмжээн 8—10 хуудаһанһаа дээшэ байха эрэгүй. Очеркын материалнууд гэрэлгэ бусаагдахагүй.

Конверт дээрэнь «Очеркнуудай конкурсдо» гэһэн тэмдэг хэхыетнай гүйнабди.

Тус конкурсын дүнгүүд 1982 оной январиин 1-дэ соносхогдохо.

Ингээд лэ «Манай үеын хүн» гэһэн заншалта конкурсдомнай Та бүгэдэнэй эдэбхитэйгээр хабаадахые хүлеэнэбди.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Январиин 25-һаа 30 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.00 — Совет композиторнуудай дуунуудые А. Герман гүйсэдхэхэ. 10.15 — «Будильник». 10.45 — «Советскэ Союзда алба хэнэбди». 11.45 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын дамжуулга. 12.30 — «Үглөөнэй почто». 13.00 — «Советскэ Союз хилын саадахи айлшадай һанамжада». 13.15 — «Хүдөөгэй час». 14.15 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.15 — Конькигаар Европын чемпионат. Эрэшүүл. Нидерландаһаа дамжуулга. 15.15 — Камерна оркестр наадаха. 16.00 —«Доной коммунистнууд» (2-дохи дамжуулга) «Хүшэр хүндэ зун». 16.45 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 17.15 — «Танай захил бэшэгүүдээр» — хүгжэмтэ дамжуулга. 18.30 — Уласхоорондын һонин. 19.15 — Мультфильмнүүд. 19.45 —СССР-эй арадай хатарай гүрэнэй академическэ ансамблиин концерт. 21.30 — «Время». 22.05 — Г. Ферь, Б. Снитковский. «Минии арал хүхэ», цыганска «Ромэн» театрай фильм-зүжэг. 23.35 — Спортын программа: 1. «Москвагай һэлмэ» гэжэ фехтованяар уласхоорондын турнир. 2. Футболоор «Неделиин» шанда хүртэхын түлөө уласхоорондын мүрысөөн. «Торпедо» (М) —«Академик» (Болгари). (2-дохи тайм). 00.45 — Шэнэ һонин.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — Мультфильмнүүдэй программа. 10.35 — Үхибүүдтэ. «Вратарь» — телевизионно уран һайханай фильм. 11.20 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 12.20 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — «Эжын һургуули». 16.20 — Р. Леднев. «Сказка о зеленых шарах» — балетһээ хэһэг.

Улаан-Үдэ. 16.45 — «Саяан» — хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 17.25 — Шэнэ һонин. 17.35 — Спортын һонин.

Москва. 17.45 — «Түсэбтэ табан жэл ба коллектив». Москвагай «Стрела» гэжэ заводой дүй дүршэл тухай. 18.15—Спортын программа. 1. Хадаһаа санаар халтиралгаар дэлхэйн кубогта хүртэхын түлөө. Слалом. Эрэшүүл. Швейцариһаа дамжуулга. 2. Конькигаар урилдалгаар Европын чемпионат. Эрэшүүл. 1500 м. ба 10000 м. Нидерландаһаа дамжуулга. 19.30 — «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан». Украиные ССР-эй телевидениин программа. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украиные КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий үгэ хэлэхэ. «Түсэбтэ табан жэл» — баримтата фильм. Искусствын мастернуудай концерт. 21.30 — «Время». 22.05—Индиин национальна һайндэр — Республикын үдэртэ. Кинопрограмма. 23.05 — «Хүгжэмтэ абонемент». Уласхоорондын конкурсын лауреат Н. Гутман (виолончель). 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 24.00—Совет футболой ветерануудай уулзалга.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 16.45 — «Хүбүүд, урагшаа».

Улаан-Үдэ. 17.45 — Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 18.15—Үхибүүдтэ — мультфильмнүүдэй программа. 18.55 — Индиин бэеэ даанхай байдалай үдэртэ. «Түби дэлхэй совет хүнүүдэй һанамжада» гэһэн циклһээ. 19.35—Соносхолнууд. 19.45 — Встреча в конце зимы» — уран һайханай фильм.

ВТОРНИК, 27

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Орлёнок» телестудиин концертнэ зал. 11.05 — «Тростинка на ветру» — телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 12.30 — Шэнэ һонин. 15.45 — «Арадай мүнхэ дурасхаалда» — баримтата фильм. 16.00 — «Уран шүлэг». С. Орлов. 16.30 — «Спортын класс».

Улаан-Үдэ. 17.00—«Байгал» — программа (буряадаар). 17.30 — «Хамар-Дабаан» — телевизионно аяншалагшадай клуб.

Москва. 18.00 — Спортын программа: 1. Санын спортоор дэлхэйн кубогта хүртэхын түлөө. Эрэшүүл. 15 км. Эхэнэрнүүд. 20 км. ЧССР ба Болгариһаа дамжуулга. 2. Хадаһаа санаар халтиралгаар дэлхэйн кубок. Слалом-гигант. Швейцариһаа дамжуулга. 18.55—«Зураг бүридэнь — наран!». 19.10 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

Улаан-Үдэ. 19.25 — «КПСС-эй ЦК-гай проектын мүрнүүдэй саана «Намтарай эхин».

Москва. 20.10 — «Хари гүрэнэй фильмүүд». «Красавцы и сумасброды» — уран һайханай фильм (Венгри). 21.30 — «Время». 22.05 — «Баримтата экран». 23.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.30 — Баскетбол. «Жальгирис» (Каунас) — СК «Модерн» (Франци).

СРЕДА, 28

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Хүбүүд, урагшаа!». 10.55 — «Тростинка на ветру». — Телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери). 12.05 СССР-эй Гүрэнэй академическэ ород хоорой концерт. 12.35 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.40 «Ой тайгын баатарнууд». Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 16.10 — «ПТУ-дэ ямар мэргэжэлдэ, яажа һургадаг бэ?». Консервнэ ба энергетическэ промышленностиин предприятинуудта хүдэлмэришэдэй залуу халаание бэлдэхэ тухай. 16.45 — «Звездочет» — телевизионно журнал.

Улаан-Үдэ. 17.30 — «Саяан» — хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 18.00 — «Байгал» — программа. 18.30 — «КПСС-эй XXVI съездын делегадууд тухай хөөрөөн». 18.50 — «Наука ба техникэ» — киножурнал.

Москва. 19.00 — «Үймөөн» — мультфильм. 19.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 19.30 — «Время» программын почто. 20.05—Д. Скарлатти. Хүгжэм. 20.30 — Л. И. Брежневэй «Шэнэ газар» гэжэ номоор найруулагдан табигдаһан телевизионно олон серитэй баримтата фильм (1-дэхи сери). 21.30 — «Время». 22.05 — «Киногой һонин» — 22.35 — СССР-эй арадай артистка М. Биешугэй концерт. 23.30 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.45 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА — «Динамо». (Рига). Забһартань — велосипедээр СССР-эй чемпионат.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.30 — Балетэй артистнуудай концерт. 18.00—«Ород хэлэн». 18.30 «Горнистнууд харюусагты!».

Улаан-Үдэ. 19.00—«Агитаторнууд ба политинформаторнуудта туһаламжа». 19.20—Соносхолнууд. 19.30 — «СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шанда хүртэгшэд». Киноочерк. 19.50 — «Бидэнэр БАМ баринабди». Шэтын телевидениин студиин дамжуулга.

ЧЕТВЕРГ, 29

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Горнистнууд, харюусагты!». 10.35 — «СССР-эй арадуудай дуунууд ба хатарнууд». 11.20 — «Ан амитадай ажамидарал». 12.20 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50—«Түрэл газарайм дулаан» — телевизионно баримтата фильм. 16.20 — «Шатарай һургуули». 16.50 — «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан». «Рязсельмаш» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй фрезеровщик, КПСС-эй XXVI съездын делегат Б. И. Петриков тухай очерк.

Улаан-Үдэ. 17.05—«Уссуриин ой тайга»—киноочерк. 17.25—«Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 17.40—«Байгал» — программа. 18.10—«КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэнэбди» —гэһэн циклһээ дамжуулга.

Москва. 18.30—«Олон түмэнэй ленинскэ университет». 19.00—«Хүхюун нотонууд». 19.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 19.30—С. Прокофьев, А. Хачатурян, Н. Раков гэгшэдэй зохёоһон вальснууд. 19.50 — Футболоор «Неделиин» шанда хүртэхын түлөө уласхоорондын турнир. Түгэсхэл. (2-дохи тайм). 20.35 —Л. И. Брежневэй «Шэнэ газар» гэжэ номоор найруулан табигдаһан телевизионно олон серитэй баримтата фильм. (2-дохи сери). 21.30 —«Время». 22.05—«Дуулаябди, нүхэдүүд!». Хүгжэмтэ программа. 23.35—«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.50 —Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Динамо» (М)— «Крылья Советов».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.05—«Украиин арадай уран бэлиг». 17.50 —Баскетболоор Ковачой кубогта хүртэхын түлөө, Эрэшүүл. «Динамо» — «Ортез» (Франци).

Улаан-Үдэ. 18.30—Соносхолнууд. 18.40—«Ши ба шинии сагһ. 19.20—«Зүүн Сибирь»—киножурнал. 19.30—«Танай бэшэгүүдээр». 20.00 —«Номой далай соохи компас». 20.20 — Баримтата фильмүүдэй программа. 21.20 —Уран зохёолой уншалга.

ПЯТНИЦА, 30

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 10.05—Мультфильмнүүдэй программа. 10.50—«Ждите писем» — уран һайханай фильм. 12.20—Шэнэ һонин. 15.25—Дамжуулгын программа. 15.30—Шэнэ һонин. 15.50—«Суг хамта одод тээшэ»— баримтата фильм. 16.20—«Манай адрес—Советскэ Союз». Алас Дурнын хизаарай уран һайханай бүлгэмэй коллективүүдэй хабаадалгатай программа.

Улаан-Үдэ. 16.45— «Саяан» — хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 17.15—«Байгал»—программа.

Москва. 17.45—«Онтохонуудта айлшаар». «Стоптанные туфельки» — телевизионно уран һайханай фильм (ГДР). 18.45—«Хүн ба хуули». 19.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

Улаан-Үдэ 19.30—«Арадай хиналтын экран». 20.00 —«Буряад орон-81»—гэһэн программа (буряадаар).

Москва. 20.30 — Л. И. Брежневэй «Шэнэ газар» гэжэ номоор найруулан табигдаһан телевизионно олон серитэй баримтата фильм (3-дахи сери). 21.30—«Время». 22.05—Кинопрограмма. 23.35—«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.50 —Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак»—«Трактор» (Челябинск).

• ТАСС • АПН • ХИЛЫН СААНАҺАА

СКЮ-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

БЕЛГРАД. Югославиин Коммунистнуудай Союзай ЦК-гай пленум эндэ болобо. 1982 оной тэн багта болохоор хараалагдаһан СКЮ-гэй ээлжээтэ, XII съездэдэ бэлэдхэлэй гол шэглэлнүүдые пленум баталаа.

СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй түрүүлэгшэ Л. Мойсов энэ асуудалаар элидхэл хэбэ. Үнгэрһэн үе соо СКЮ яһала һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһан байна. СКЮ мүнөө 2 миллионһоо дээшэ гэшүүд ба кандидадуудтай. Олонхинь хүдэлмэришэд юм. Съездэдэ бэлэдхэлэй үеэр өөрынгөө зэргэнүүдэй нэгэдэлые демократическа централизмын үндэһөөр бэхижүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулха байха гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй ургалта, экономикын тогтууритай хүгжэлтэ гэхэ мэтэ асуудалнуудта съездын урда тээхи үе соо СКЮ гол анхаралаа хандуулха байха,— гэжэ тэрэ тусхайлан тэмдэглээ.

ДЭЛХЭЙН АРАДУУДТА ХАНДАБА

МАНАГУА. Сэрэгэй-политическэ нэгэдхэмэл хүтэлбэриин (ФНО) гэшүүн, Сальвадорой Компартиин ЦК-гай Генеральна секретарь Шафик Хорхе Хандаль Фарабундо Мартиин нэрэмжэтэ Национальна сүлөөрэлгын фронтын баатар габьяата сэрэгшэдэй үмэнэһөө дэлхэйн арадуудта хандаба. Эсэсэй илалта тээшэ удаан ба бэрхэтэй замаар дабшагша сальвадор арадай тэмсэлые дэмжэдэг байһанайнь түлөө үнэн зүрхэнэй баясхалан олониитэдэ Сан-Сальвадорһоо дамжуулагдаһан интервью дотороо тэрэ элирхэйлнэ.

ФНО түрүүтэй патриотическа хүсэнүүд сальвадор арадай сүлөөрэлгын тэмсэлэй түүхэдэ анха түрүүшынхеэ январиин 10-да эрид шууд добтолжо захалаад, хамгаалхы ябуулга хэхыень хунтын сэрэгүүдые баадхаһан байна. Тэрэ гэһэнһээ хойшо үнгэрһэн үдэрнүүдтэ патриодуудай отрядууд шухала амжалтануудые туйлаа. Олон нютагуудые хиналтадаа абаһан, бүхы фронтнуудта өөрын тылтэй болоһон байна. Сэрэгшэд политическэ талаараа хатуужаа, сэрэгэй дадал дүршэлтэй болоо.

Байлдаануудай үедэ дайсад ехэ гээлтэ хоролтодо ороһон байна.

Сальвадор ба түбэй Америкын бусад оронууд тушаа Вашингтоной баримталдаг политикые Сальвадорой Компартиин ЦК-гай Генеральна секретарь эрид буруушаана.

Сальвадор арадай баатар габьяата тэмсэлые дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой олониитын, түбхын түрүүндэ социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай арадуудай талархан дэмжэжэ байһые Ш. Х. Хандаль тон ехэ удха шанартайда тоолоно. Арадта харша засаг захиргаанда Америкын сэрэгэй ба бусад туһаламжа үзүүлхыень болюулха, Латиин Америкын харгис хүсэнүүдэй ба США-гай империалис бүлэгүүдэй зүгһөө түбэй Америкэ худар түримхэйлэн добтолхо ябадал тохёолдуулхагүйн тула революционно ёһоор, һаналаа нэгэдэлгэ бэхижүүлхыень дэлхэйн бүхы түрүү үзэл бодолтой хүсэнүүдые уряалба.

ИРАНДА ЭСЭРГҮҮ ХОРОТО ЯБУУЛГА

ВАШИНГТОН. «Барисаанда байгаашадые сүлөөлэлгэтэй холбоотой зүришэлдөөн» гэдэгые шиндхэн зайсуулха тухай американ - иран хэлсээндэ США-гай түлөөлэгшэдэй гараа һаяхан табяад лэ байхадань, тэрэ документын тобшололнуудай бэелүүлэгдэхэ гү, али үгынь һэжэглэмээр болонхой. Сагаан байшангай ба гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэд пресс-конференцинүүд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, түс хэлсээнэй тобшололнуудые шэнэ захиргаан дүүргэлтэ болгохо гэһэн уялга абахала, - үнэндөө арсаба. США-гай захиргаан документые «һайтар шэнжэлээгүйдөө» өөрыгөө «уялгалха»-ые хүсэлэнгүй байна гэжэ тэдэ түлөөлэгшэд тусхайлан тэмдэглэнэ.

Иранда мүнгыень бусаалгахагүйн тула Америкын банкнууд яаралтай хэмжээ абана. «Бэнк оф Америка» гэдэг США-гай тон томо банк хадагаламжада байһан мүнгыень Иранда бусааха тухай США-гай президентын указ тушаа арсалдаа гаргаха гэжэ оролдон, сүүдтэ нэхэбэри оруулһан байна.

Мүнөө Иранһаа 3 миллиард долларой хэмжээтэй үри нэхэһэн американ банкнууд ба компаниинуудай 380 нэхэбэри американ сүүдүүдтэ ороод, бүридхэлдэ абтаа. США-гай финансын министерствын мэдээнүүдэй ёһоор, американ 3 мянган компани ба тус тус нюурнууд Иранһаа «мүнгэ зөөри нэхэнэ».

Гэхэтэй хамта, Американ посольствын сүлөөлэгдэһэн хүдэлмэрилэгшэд мүнөө Висбадендахи (ФРГ) американ сэрэгэй баазын госпитальда тусгаарлагдамал байдалда байлгагдана. Американ тушаалтадай мэдүүлгэнүүдһээ ойлгоходо, барисаанда байһанаа табигдагшад хэблэлэй түлөөлэгшэдтэй уулзаха зүбшөөл абахаһаа урид, нарииваар мушхэгдэхэ, психологическа шалгалта гараха юм ха. Тиимэ юумэ хэхын тула ЦРУ-гай олон экспертнүүд, врачнууд-психологууд тэндэ ерэнхэй. Висбаденһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, иран арадта харша һанал мэдэрэл бидэндэ байхагүй гэжэ барисаанда байһанаа табигдагшад бүгэдын дуулахаар хэлэжэрхинэ аа гү гээд американ засагаархид эли бодо түбэгшөөнэ.

Энээнтэй дашарамдуулан, США-гай олониитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүд Иранда харша харата шэнэ ябуулгануудаа дэлгэрэн үргэдхэжэ эхилэнхэй. Жэшээлхэдэ, «Иранние газар дэлхэй дээрэһээ, США үгы хэхэ ёһотой. Тэрэниие зада бомбодохо» эрилтэ табиһан, Батон-Руж хотын (Лузиана штат) Н. Дайес гэгшын хараата зэрлиг уряае «Вашингтон пост» газетэ тунхаглаба.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Россия Федерациин ажалшадай 1981 оной социалис уялганууд» — ТАСС-ай материал. «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. ТАСС-ай шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «КПСС-эй XXVI съездын делегат». «Сэдьхэлэй зориг-жол» — С. Селиврын статья. «КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэнэбди». «Ээзэн ёһоор хандаха»—Н. Намжиловай статья. «Трактораа тушаа, Агния»—Г. Клепиковэй корреспонденци. «Түрэл орон доторнай» —ТАСС-ай суглуулбариһаа.

Гурбадахи хуудаһанда. «Дабшалтын шатанууд» — ТАСС-ай материалай түгэсхэл. «Үглөөдэр—Индиин үдэр». «Нүхэдтөө амжалта хүсэнэбди»—М. Мохосоевой статья. «Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Москва: 1923 оной зун»—А. Ковалевой корреспонденци. «Хии хооһон үгэ»—А. Субботиной фельетон. Спорт. Телевидениин программа. Соносхолнууд.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.

Н-04321. Заказ № 21. Индекс 5901.